

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΔΗ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 — ΤΗΛ. 27.689 | 15 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1961 | ΑΡΙΘ. 8

ΠΑΣΧΑΛΙΟΣ ΠΟΙΜΑΝΤΟΡΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

Ο

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΘΗΝΩΝ ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

Πρὸς

Τὸ Χριστεπώνυμον πλήρωμα
τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν

Τέκνα ἡμῶν ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Χάριτας ἀπείρους ὁμολογοῦμεν, ὅτι ἠξίωσεν ἡμᾶς ὁ πανάγαθος Θεὸς νὰ φθάσωμεν καὶ ἐφέτος εἰς τὴν εὐσημον καὶ ἀγίαν ταύτην ἡμέραν τοῦ θείου καὶ πανσεβασμίου Πάσχα, καὶ νὰ ἴδωμεν καὶ πάλιν διὰ τῶν πνευματικῶν τῆς ψυχῆς ἡμῶν ὀφθαλμῶν τὸν ἀναστάντα Σωτῆρα Χριστόν, δωρούμενον τὴν ἀνάστασιν, τὸ μέγα ἔλεος καὶ τὴν σωτηρίαν εἰς ἅπαντα τὸν κόσμον.

Ἡξίωσεν ἡμᾶς ὁ παντοδύναμος Θεός, νὰ προσκυνήσωμεν τὰ ἀχραντα Πάθη τοῦ Λυτρωτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ πανηγυρίζωμεν σήμερον τὴν ἔνδοξον τριήμερον αὐτοῦ Ἀνάστασιν, ἐν ἀγαλλιάσει ψυχῆς καὶ ἐν χαρᾷ καρδίας ἀγαπώσης τὸν Κύριον.

Τῶν ἀχράντων Παθῶν τοῦ Κυρίου τὸ γεγονός ἐορτάσαντες πρό τινος, ἤδη μέτοχοι ἐγίναμεν τῆς χαρᾶς τῆς Ἀναστάσεως αὐτοῦ καὶ ζῶμεν ἐντὸς τῆς πνευματικῆς ἀτμοσφαιρας τῆς ἀπεριόριστου ἀγάπης τοῦ Θεοῦ πρὸς ἡμᾶς.

Περισσότερον πάσης ἄλλης φορᾶς, κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ τερπνοῦ καὶ πανσεβασμίου Πάσχα, ἡ Χριστιανικὴ καρδιά αισθάνεται ζωηρῶς τὴν ἀγάπην τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ πρὸς τὴν ἀμαρτωλὴν ψυχὴν, πρὸς πᾶσαν ἐν γένει ψυχὴν, χάριν τῆς ὁποίας ὑπέμεινε τὴν Σταυρικὴν θυσίαν καὶ χάριν τῆς ὁποίας διὰ τῆς Ἀναστάσεως αὐτοῦ ἠτοίμασεν αἰώνιον πνευματικὴν Βασιλείαν.

Ἐναργέστερον σήμερον ὁ εἰς τὸν Χρι-

στὸν πιστεύων ἄνθρωπος καθορᾷ τὴν νίκην τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς πίστεως ἡμῶν, καὶ οἰκιοποιεῖται τὴν Ἀνάστασιν, βεβαιούμενος ἀκλονήτως καὶ περὶ τῆς ἰδικῆς του ἀναστάσεως, ἢ ὁποία θὰ ἐπακολουθήσῃ μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς χοϊκῆς ἀνθρωπίνης ὑποστάσεως κατὰ τὴν Δευτέραν ἔνδοξον παρουσίαν τοῦ Νικητοῦ τοῦ θανάτου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

*

Ἀκριβῶς δέ, τέκνα ἡμῶν ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά, ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον καὶ ἡ νίκη τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Ἐσταυρωμένου Χριστοῦ, εἶναι δύο πραγματικότητες, αἱ ὁποῖαι πρέπει νὰ καθοδηγοῦν, ὡς ἀξιώματα αἰωνίου κύρους, τὴν ζωὴν πάντων μὲν τῶν ἀνθρώπων, μάλιστα δὲ ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν.

Ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν συνάνθρωπον εἶναι νόμος τοῦ Θεοῦ ὑποχρεωτικός διὰ πάντας, καὶ ἔχει τὴν ἐξάρτησιν αὐτῆς ἀπὸ τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος εἶναι αὐτὴ αὐτὴ ἡ ἀγάπη, ἢ ἀγάπη ἢ γνωρίζουσα νὰ αὐτοθυσιάζεται καὶ νὰ σταυροῦται χάριν τῶν ἄλλων. Πᾶσα δὲ ἀθέτησις καὶ προσβολὴ αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ νόμου, τῆς πρὸς τὸν πλησίον καὶ τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀγάπης, ἔχει συνεπειὰς τρομερὰς καὶ κλονίζει τὴν εἰρηνικὴν συμβίωσιν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἀτυχῶς συμβαίνει καὶ σήμερον. Ἀπεριφράστως πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι σήμερον ἡ ἀνθρωπότης ὑποφέρει ἔνεκα ἐλλείψεως ἀγάπης Χριστιανικῆς, ἔνεκα περιφρονήσεως τῆς θείας ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ,

ΕΟΡΤΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

B'

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν, Ὑπέροτιμε καὶ Ἐξαρχε πάσης Ἑλλάδος καὶ Πρόεδρε τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας, ἐν Χριστῷ, τῷ Θεῷ, λίαν ἀγαπητὴ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργῆ τῆς Ἡμῶν Μετροιότητος, Κύριε Θεόκλητε. Τὴν Ὑμετέραν περισπούδαστον Ἡμῖν Μακαριότητα ἐν ἀγίῳ φιλήματι περιπτυσσόμενοι, ἠδέως προσαγορεύομεν.

Ἄσμενοι ἐδεξάμεθα τὰς τηλεγραφικῶς διαβιβασθείσας Ἡμῖν εὐχὰς τῆς ὑμετέρας Γερασμίας Μακαριότητος ἐπὶ τῷ προσεχεῖ εορτασμῷ τῶν Ἡμετέρων Ὀνομαστηρίων.

Πάνυ οὖν ἠδέως ἐπὶ τὴν ἀπάντησιν προαγόμενοι, θερμὰς ἐκφράζομεν Ἀδτῆ εὐχαριστίας, ἐφ' οἷς ἠῤῥατο Ἡμῖν καὶ συνεχάρη, ἐκτενῶς δεόμενοι τοῦ Ὁθρανίου τῆς Ἐκκλησίας Ἡμῶν Δομήτορος εἰσακοῦσαι πάντων τῶν εὐχρηθέντων Ἡμῖν καὶ οὕτως ἀξιῶσαι Ἡμᾶς

τῆς πρὸς τὸ ἀνθρώπινον γένος θεοπρεπῶς ἐκδηλωθείσης καὶ ἐκδηλουμένης ἀστεριεύτως. Ἐντεῦθεν καὶ ἡ ἀνατροπὴ τῶν ἱερῶν καὶ αἰωνίου κύρους ἀξιῶν, ἐντεῦθεν τὰ παντοῖα ἠθικὰ ἐρείπια, ἐντεῦθεν τῆς κοινωνίας ὁ ἐπικίνδυνος κλονισμὸς, ἐντεῦθεν τῶν ἐθνῶν αἱ καχυποψίαι καὶ τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν ὁ ἀκατάπαντος βασανισμὸς.

Ἡ νίκη, ἐξ ἄλλου, τοῦ ἀναστάντος Χριστοῦ, δὲν ἔχει τύχει τῆς ὀφειλομένης προσοχῆς ἀπὸ μέρους πολλῶν ἀνθρώπων. Καὶ ὅμως! Ὁ ἀναστὰς Κύριος ἔγινεν ἡ αἰτία τῆς λυτρώσεως τῆς ψυχῆς, τῆς νίκης κατὰ τοῦ θανάτου ἐνὸς ἐκάστου ἀνθρώπου προσωπικῶς, καὶ ὠδήγησε τὸν ἀνθρώπου εἰς τὸν σκοπὸν καὶ τὸν προορισμὸν τῆς ζωῆς. Ἀποτέλεσμα δὲ τῆς τοιαύτης ἀπροσεξίας ἀπὸ μέρους τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἡ φοβία, ἡ ὁποία μαστίζει ἀνηλεῶς ἀπειραρίθμους ψυχάς, ἡ τάσις πρὸς ἱκανοποίησιν ἐφημέρων ἀπολαύσεων, ἡ εἰδωλοατρικὴ θεώρησις τῆς ζωῆς, ἡ ἀναζήτησις λυτρώσεως, ἡ ἀνικανοποίητος δίψα μιᾶς πραγματικῆς χαρᾶς καὶ εὐτυχίας εἰς τὴν ἐπίγειον ταύτην ζωὴν.

*

Ἴδού, ὅμως, τέκνα ἡμῶν ἐν Χριστῷ ἀγαπητά, ὅτι ἀνέστη ὁ Κύριος ὄντως καὶ ἐχάρισε πάση τῇ ἀνθρωπότητι χαρὰν ἀναφαίρετον καὶ εὐτυχίαν πραγματικὴν. Τί καὶ

καταγαγεῖν εἰς εὐδίων λιμένα τὴν τῆς πρεσβυγενεοῦς Μητροῦς τῶν Ἐκκλησιῶν ὀλκάδα καὶ παραδοῦναι τοῖς ἐπιγιγνομένοις ἀσινῇ καὶ ἀλώβητον τὴν ἐν τοῖς Παναγίοις Προσκυήμασιν ἐθνικὴν τιμαλφεστάτην Ἡμῶν παρακαταθήκην.

Ἐπιλαμβανόμενοι δὲ τῆς ἀγαθῆς ταύτης εὐκαιρίας, ὀλοθύμως εὐχόμεθα Ἀδτῆ διελεῖν ἐν ὕγειᾳ τὸ ὑπόλοιπον τῆς ψυχοφελοῦς νηστείας στάδιον καὶ ἀξιοθῆναι ἐν κατανύξει ὑπαντῆσαι τὰ πάνσεπτα τοῦ Κυρίου Πάθη καὶ ἐν χαρᾷ καὶ ἀγαλλιάσει εορτάσαι μετὰ τοῦ ἄνωθεν ἐγκεχειρισμένου Ἀδτῆ χριστεπώνυμον Πληρώματος τὴν Λαμπροφόρον Ἀδοῦ Ἀνάστασιν, περιπτυσσόμενοι δ' Ἀδτὴν καὶ ἀδθις φιλήματι ἀγίῳ καὶ τὰ ἔτη Ἀδτῆς ἐξαιτούμενοι παρὰ Κυρίου ὡς πλεῖστα, ὕγεινὰ καὶ καρποφόρα ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ Ἐθαγγελίου, διατελοῦμεν.

Ἐν τῇ Ἀγίᾳ Πόλει Ἱερουσαλῆμ ἀλξ'α' Μαρτίου α'
Τῆς Ὑμετέρας Γερασμίας Μακαριότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χῷ ἀδελφὸς καὶ ὄλωσ προθύμος
† Ὁ Ἱεροσολύμων ΒΕΝΕΔΙΚΤΟΣ

ἂν τυφλώττουσαν πρὸς τὴν λάμπριν τῆς Ἀναστάσεως οἱ ἄπιστοι καὶ οἱ ἐχθροὶ τοῦ Σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ; Τί καὶ ἂν μισῇ τὴν χριστιανικὴν ἀγάπην μία μερὶς κακῶν ἀνθρώπων; Τί καὶ ἂν ἀρνοῦνται τινες τὴν δύναμιν τῆς νίκης τῆς Ἀναστάσεως; Αὐτοὶ εἶναι οἱ ἀξιοθρήνητοι θνητοί, ἐπὶ τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ ἐπικαλούμεθα τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ.

Ὅσοι ὅμως πιστοὶ, ἄς προσέλθωμεν σήμερον εἰς τὴν πνευματικὴν τῆς Ἀναστάσεως τράπεζαν καὶ ἄς εὐφρανθῶμεν καὶ ἄς πανηγυρίσωμεν τὸ ἀκλόνητον τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ γεγονός. Ἄς εἶναι τῆς ζωῆς ἡμῶν ἀλάνθαστοι καὶ σωτήριοι ὁδηγοὶ ἡ ἀγάπη πρὸς πάντας καὶ ἡ νίκη τῆς Ἀναστάσεως. Καθ' ὅσον ἡ μὲν Χριστιανικὴ ἀγάπη εἶναι ἡ πορεία τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεόν, ἡ δὲ νίκη τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ πορεία τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἀνθρώπου, ἡ ὁποία καὶ προηγῆθη θαυμαστῶς.

Ἐπὶ δὲ τούτοις, ἐπευχόμεθα ὑμῖν καὶ ἐπὶ πᾶσαν χριστιανικὴν ψυχὴν, ὡς καὶ ἐπὶ τὸ ἔθνος ἡμῶν τὴν εὐλογίαν καὶ τὴν χάριν τοῦ ἀναστάντος Χριστοῦ.

Ἐν τῇ Ἱερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν
τῇ 9ῃ Ἀπριλίου 1961.

† Ὁ Ἀθηνῶν ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ
Εὐχέτης ὑμῶν πρὸς Κύριον.

Γ'

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ
ΜΟΣΧΑΣ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΡΩΣΙΑΣ

Μακαριώτατον

Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
Κύριον Θεόκλητον

Ἀθήνας.

Μακαριώτατε,

Ἀγαπητὲ ἐν Κυρίῳ Μακαριώτατε Δέσποτα,

Χριστὸς Ἀνέστη!

Σπουδαία εἶναι ἡ ὥραία χριστιανικὴ συνήθεια κατὰ τὴν ὁποίαν, πανηγυρίζοντες τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, οἱ ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας Αὐτοῦ πέμπουσιν ἀλλήλοις ἐν ὄνοματι Του προσήσεις χαρᾶς καὶ προσευχῆς. Τοῦτο ἀποτελεῖ μίαν τῶν πανηγυρικῶν ἐκδηλώσεων τῆς συνενώσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρχίας ἐν τῷ Μεγάλῳ Ἀρχιερεῖ, τῷ ἀνελθόντι εἰς τοὺς οὐρανοὺς.

Διὰ τῆς ἐπικοινωνίας αὐτῆς, εὐλικρινῶς γινομένης καὶ ἀποδεχομένης, ἡ ἐκ τῆς εορτῆς χαρὰ ἀξάνει, ἡ ἀμοιβαία ἀγάπη τρέφεται καὶ ἡ προσευχὴ ἀνηφοῦται.

Χαιρετῶν τὴν ὑμετέραν Μακαριότητα ἐπὶ τῇ φωτεινῇ εορτῇ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, δέομαι τοῦ Ἀναστάντος Κυρίου, ὅπως ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾗ πεπληρωμένη καὶ ἡ ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας ζωὴ ὑμῶν μακρὰ καὶ εὐτυχῆς καὶ διατελῶ μετ' εὐλικρινοῦς ἐν Χριστῷ ἀγάπης καὶ ἐκτιμήσεως.

Ὁ Πατριάρχης Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας
ΑΛΕΞΙΟΣ

Ἐν Μόσχᾳ, Πάσχα Χριστοῦ 1961.

Δ'

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΣΕΡΒΙΑΣ

Ἐν Βελιγραδίῳ, πρὸ τοῦ Πάσχα 1961.

Μακαριώτατον

Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
Κύριον Θεόκλητον

Ἀθήνας.

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, περιπόθητε καὶ ἀγαπητὲ ἐν Χριστῷ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργῆ τῆς ἡμετέρας Μετριότητος Κύριε Θεόκλητε, ἀδελφικῶς περιπτυσσόμενοι

τὴν ὑμετέραν Μακαριότητα γηθούσως χαιρετίζομεν διὰ τοῦ πασχαλίου χαιρετισμοῦ:

Χριστὸς Ἀνέστη!

«Ὅντως ἠγέρθη ὁ Κύριος» (Λουκ. 24, 34) καὶ διὰ τῆς ἀμειώτου δυνάμεως τοῦ θείου Του φωτός, «φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον» (Ἰω. 1,9).

Κατὰ τὴν πάνδημον πασχαλίον χαρὰν, ὅτε σὺμπας ὁ χριστιανικὸς κόσμος δέεται τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ὁ Ὅποιος ἐθυσιάσθη ἐκουσίως καὶ ὁ Ὅποιος ἀνέστη ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, κομίσας εἰς τοὺς ἀποστόλους ἀπερίγραπτον χαρὰν καὶ παραμυθίαν, εἰς ἅπαν δὲ τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων λύτρωσιν ἐκ τῶν ἁμαρτιῶν καὶ ἔνωσιν μετὰ τοῦ Θεοῦ (Ἰω. 1, 12), ἰδοὺ σπεύδομεν καὶ ἡμεῖς νὰ ὑποβάλωμεν ὑμῖν μετὰ τῆς αὐτῆς χαρᾶς τὰς εὐχὰς ἐπὶ τῇ φωτεινῇ αὐτῇ εορτῇ.

Συνενοῦντες τὰς ἀναστασίμους ἡμῶν προσευχὰς μετὰ τῶν προσευχῶν τῆς ἡμῖν ἀγαπητῆς ὑμετέρας Μακαριότητος, δεόμεθα τοῦ Ἀναστάντος Σωτῆρος Χριστοῦ πρὸ πάντων ἵνα μὴ ἀφήσῃ ἡμᾶς μόνους εἰς τὴν παροῦσαν δύσκολον ἐποχὴν, ἀλλ' ἵνα εὐλογῆσῃ ἡμᾶς διὰ τοῦ συμβόλου τῶν Θεῶν Παθῶν Του καὶ προστατεύσῃ ἡμᾶς καὶ ἅπαν τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων ἐκ τῶν ἐνδεχομένων πολεμικῶν συμφορῶν. Πιστεύομεν εἰς τὸ Ἔλεος Αὐτοῦ ὅτι θὰ χαρίσῃ τοῖς ἀνθρώποις «πνεῦμα γνώσεως, πνεῦμα σοφίας καὶ πνεῦμα φόβου Θεοῦ» καὶ ὅτι θὰ καταπέμψῃ τοῖς πᾶσι τὴν εἰρήνην καὶ γαλήνην, ἣν εἶχον αἱ εὐσεβεῖς μωροφόροι γυναῖκες.

Μὲ τὰς εὐχὰς καὶ τὰς σκέψεις αὐτὰς καὶ τὴν εὐλικρινῆ ἐπιθυμίαν ὅπως «ἀλλήλους περιπτυσώμεθα», ἀσπάζομεθα ὑμᾶς ἀδελφικῶς, ἐκφράζοντες τὰς εὐχὰς ἡμῶν πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀγαπητὴν Μακαριότητα, τοὺς Ἀρχιερεῖς τῆς καθ' ὑμᾶς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας, τὸν τίμιον κληρὸν καὶ τοὺς εὐσεβεῖς πιστοὺς ὑμῶν ἐπὶ τῇ εορτῇ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ.

Τῆς ὑμετέρας ἀγαπητῆς Μακαριότητος ἀφωσιωμένος ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργὸς
† Ὁ Πατριάρχης Σερβίας ΓΕΡΜΑΝΟΣ

ΕΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕΝ

Ο ΙΕΡΕΥΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Νέα ἔκδοσις ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ. Ἐπὶ ἐκλεκτοῦ
χάρτου καὶ ἐγχρώμου ἐξωφύλλου.

Η ΜΕΓΑΛΗ ΥΠΟΘΕΣΙΣ

Τὸ θέμα τῆς «ένώσεως», ἢ «ένότητος» τῶν Ἐκκλησιῶν ἔχει γίνει πλέον καθημερινὸν σχεδὸν θέμα εἰς τὸν Τύπον.

Βεβαίως τὸ θέμα τοῦτο δὲν εἶναι νέον. Ἐκεῖνο ποὺ τὸ κάμει νέον, εἶναι τὸ νέον ἐνδιαφέρον καὶ ἡ νέα ὄψις, ὑπὸ τὴν ὁποίαν παρουσιάζεται. Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ πρέπει νὰ κάμωμεν μίαν ἀναγνώρισιν: ὅτι τὸ θέμα τῆς «ένώσεως» τὸ ἔκαμε θέμα τῆς ἡμέρας ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία. Ὁμιλεῖ, συζητεῖ, ἀρθρογραφεῖ, ἐνεργεῖ, λειτουργεῖ, προσεύχεται, κηρύττει καὶ ἐπὶ πλέον ἐτοιμάζεται διὰ μίαν «Οἰκουμενικὴν» Σύνοδον.

Εἶναι κοινὴ ἀπαίτησις πλέον, ὅπως ἡ Ἐκκλησία μας κάμῃ καὶ αὐτὴ γνωστὰς τὰς ἀπόψεις της. Καὶ εἰς τοῦτο ἀκριβῶς προβαίνομεν δι' ὧν ἀκολουθοῦν.

Ἡ ἔνωσις εἶναι κάτι, διὰ τὸ ὁποῖον καμμία ἄλλη Ἐκκλησία δὲν ἐδεήθη τόσον καὶ δὲν ἐξἄκολουθεῖ ἀκόμη νὰ δέηται, ὅσον ἡ Ἐκκλησία μας. Ἡ δέησις «ὕπερ εὐσταθείας τῶν Ἀγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως» εἶναι τόσον παλαιά, ὅσον καὶ ἡ πρώτη ἢ ἀρχαιότερα Λειτουργία μας. Ἡ δέησις δὲ αὕτη τοποθετεῖ καὶ θεολογικῶς τὴν ἔνωσιν ἐπάνω εἰς τὴν ἀληθινὴν της βάσιν. Ἡ ἔνωσις δὲν εἶναι κάτι, ποὺ πρέπει νὰ ἐπιδιωχθῇ μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν. Εἶναι κάτι, ποὺ πρέπει νὰ ἐπιδιωχθῇ δι' ἐκείνους ποὺ δὲν εἶναι ἠνωμένοι μετὰ τὸν Χριστὸν. Ἡ ἔνωσις εἶναι πράξις δὲν εἶναι ἀφηρημένη ἔννοια. Εἶναι ἓνα εἶδος ἐγκεντρισμοῦ τῆς ἀτομικῆς μας ζωῆς εἰς τὸν κορμὸν καὶ τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Αὐτὸ ἄλλωστε εἶναι ἡ Ἐκκλησία, κατὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον. Ἡμεῖς δὲ ὡς ἄτομα δὲν εἴμεθα εἰμὴ μέλη ἐκ μέρους.

Καὶ ἐνῶ δυνάμεθα λοιπὸν νὰ ὀμιλῶμεν καὶ νὰ προσευχώμεθα περὶ τῆς «τῶν πάντων ἐνώσεως», προκειμένου περὶ τῶν Ἐκκλησιῶν παρακαλοῦμεν νὰ χαρίζῃ εἰς αὐτὰς εὐστάθειαν δηλαδὴ σταθερότητα καὶ ἐνότητα πίστεως καὶ διδασκαλίας καὶ παραδόσεως.

Ἡ παρουσία μας εἰς τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν, ἢ εἰς τὸ Ἐθνικὸν Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ Χριστοῦ ἐν Ἀμερικῇ αὐτὴν τὴν δικαιολόγησιν ἔχει. Αὐτὴν θὰ ἔχῃ καὶ μεθαύριον, ἐὰν προσκληθῶμεν, εἰς τὴν Ρωμαιοκαθολικὴν Σύνοδον. Δὲν πρόκειται νὰ ἐμπλακῶμεν εἰς ἀτέρμονας θεολογικὰς συζητήσεις. Ἐχομεν πικρὰν πεῖραν τοιούτων συζητήσεων καὶ μετὰ τοὺς Ρωμαιοκαθολικοὺς καὶ μετὰ τοὺς Λουθηρανούς καὶ μετὰ τοὺς Ἀγγλικανούς. Ἀπὸ τοῦ σχίσματος τὸ ὁποῖον ἐπέφεραν ὁ δεσποτι-

σμός καὶ ὀλοκληρωτισμός τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, μέχρι σήμερον ποτὲ δὲν ἠρνήθημεν νὰ συζητήσωμεν τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἐνότητος, ὁσάκις καὶ ἀπὸ ὁποιοσδήποτε Χριστιανούς ἐκλήθημεν.

Ἐν πρᾶγμα ἐδιδάχθημεν πάντως: νὰ μὴ συζητῶμεν τὸ Δόγμα μας. Δυνάμεθα νὰ τὸ ἀναπτύσωμεν, ἀλλὰ δὲν ἐπιτρέπομεν εἰς τὸν ἑαυτὸν μας, τὸ Δόγμα νὰ γίνῃ θέμα συζητήσεως. Τὸ Πάνσεπτον Ἐκκλησιαστικὸν μας Κέντρον τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ποτὲ δὲν ἐκλείσει τὰς θύρας. Τὰς φυλάττει ἀνοικτὰς καὶ τῆς καρδίας τὰς θύρας καὶ τῆς μακρᾶς Οἰκουμενικῆς παραδόσεως, τὴν ὁποίαν χαρακτηρίζει εἰλικρίνεια, ἀπλότης καὶ ἀγάπη.

Τὸ ἴδιον ὡς τέκνα τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας θὰ κάμωμεν καὶ ἡμεῖς. Δὲν θὰ ἀρνούμεθα νὰ παρακαθήμεθα εἰς Οἰκουμενικοὺς διαλόγους. Δὲν θὰ εἴμεθα, οὔτε ἀποκλειστικοί, οὔτε ἀπομονωτικοί. Θὰ εἴμεθα πάντοτε πιστοὶ εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν μας, ἀλλὰ πιστοὶ καὶ εἰς τὰς ἀδελφικὰς σχέσεις ποὺ πρέπει νὰ ἔχωμεν μετὰ τὰς ἄλλας Ἐκκλησίας. Δὲν θὰ παίξωμεν ἐν οὐ παικτοῖς, οὔτε ὅμως θὰ εἴμεθα καὶ μονολιθικοί, ἢ ἀπρόσιτοι. Θὰ ἀκολουθῶμεν τὸ παράδειγμα τῆς Ἐκκλησίας μας, τοῦ Χριστοῦ. Συνώμιλησε καὶ Ἐκεῖνος καὶ μετὰ Σάμαρείτας καὶ μετὰ Συροφοινίκας καὶ μετὰ ἔθνικους καὶ εἰς ὅλους ἀπεκάλυψε τὸν ἀληθινὸν Θεόν. Τὸ ἴδιον καὶ ἡμεῖς. Θὰ ὀμιλῶμεν καὶ θὰ ἀποκαλύπτωμεν τὴν Ὁρθόδοξον ἀλήθειαν χωρὶς πάθος καὶ χωρὶς φανατισμόν. Καὶ θὰ προσευχώμεθα ὑπὲρ τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως. Προσηυχῆθη καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν μετὰ πόνον καὶ μετὰ ἀγάπην: «Πάτερ θέλω καὶ αὐτοὶ ἵνα ᾧσιν ἐν καθὼς ἡμεῖς».

† Ὁ Ἀμερικῆς ΙΑΚΩΒΟΣ

ΕΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΗ

Η ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

Νέα ἔκδοσις τῆς ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, εἰς σχῆμα μικρὸν (τσέπης) ἐπὶ ἀρίστου χάρτου δι' ἐρυθρῶν καὶ μαύρων γραμμάτων.

Ἀπαραίτητον βοήθημα διὰ πάντα ἐκκλησιαζόμενον.

Τιμᾶται δρχ. 1.50.

Ο ΧΡΙΣΤΟΚΕΝΤΡΙΚΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡ ΤΟΥ ΙΔΕΩΔΟΥΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΚΑΙ ΑΓΩΓΗΣ *

Ἐπειτα ἀπὸ ὅλα τὰ ὡς ἀνωτέρω ἐκτεθέντα, ἐπιβάλλεται νὰ συμπεριλάβωμεν ὄχι μόνον μαθήματα ἰδιαίτερα περὶ Θείας Λειτουργίας εἰς ὅλους τοὺς κύκλους τῶν Κατηχητικῶν, ἀλλὰ πρέπει καὶ εἰδικαὶ διὰ τοὺς Κατηχητόπαιδας Θεία Λειτουργία νὰ τελῶνται, ὡς καὶ ἄλλαι λατρευτικαὶ καὶ ἑορταστικαὶ ἐκδηλώσεις καὶ ἐνκαιρία νὰ παρέχωνται, ὥστε καὶ κατὰ ἓνα τρόπον ἔμπρακτον καὶ ἐποπτικὸν νὰ εἰσάγωνται οὗτοι εἰς τοὺς ἀπεράντους καὶ δροσεροὺς λειμῶνας τῆς Θείας Λατρείας μας.

Μάλιστα δὲ ὅταν προετοιμάζωνται τὰ παιδιά καταλλήλως διὰ τοῦ μυστηρίου τῆς Ἰ. Ἐξομολογήσεως, ἵνα προσέρχωνται κατὰ τὴν δι' αὐτὰ τελουμένην Θείαν Λειτουργίαν καὶ εἰς τὸ Μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας, τότε πλέον φθάνει εἰς τὴν πληρότητά του τὸ ὅλον Κατηχητικὸν ἡμῶν ἔργον. Ἐὰν ἐπιτύχωμεν τοιοῦτον σύνδεσμον τῶν παιδιῶν καὶ τοιαύτην οἰκειοποίησιν τῶν θησαυρῶν τῆς Θείας Λατρείας, τότε δημιουργοῦμεν καταλληλότατον κλίμα δι' ὀλόκληρον τὴν χριστιανικὴν ζωὴν των. Ἐντὸς αὐτοῦ τὰ παιδιά εὐρίσκουν, ὅπως καὶ κάθε Χριστιανός, ὅλας τὰς θεμελιώδεις Χριστιανικὰς ἀληθείας, ὡς καὶ τὰς θεμελιώδεις ἀπαιτήσεις μιᾶς κατὰ πάντα ἀγνῆς Χριστιανικῆς ζωῆς, μετουσιωμένας εἰς μίαν ζῶσαν πρᾶξιν καὶ συνηθροισμένας περὶ τὸ κέντρον των, τοῦ Χριστοῦ. Ἐκεῖ πραγματοποιοῦν τὴν διακοπὴν σχέσεων μὲ κάθε κατωτέρω τῶν κόσμου καὶ δι' αὐτὸ καὶ ἐκεί ἐπιπροσανατολιζοῦν τὴν ζωὴν των πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὴν ἀφιερῶνουν ἐξ ὀλοκλήρου εἰς Αὐτόν· ἐκεῖ μὲ ταπεινώσιν καὶ πίστιν ἐμπιστεύονται τὸν ἑαυτῶν τῶν εἰς τὸν Χριστὸν καὶ ἐξαρτοῦν τὸ πᾶν ἀπὸ Ἐκεινῶν· ἐκεῖ τέλος συμμετέχουν ἐνεργῶς εἰς τὴν ζωὴν τῆς Χριστιανικῆς κοινωνίας τοῦ συνόλου τῶν πιστῶν καὶ βιοῦν τὴν μυστηριακὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας.

Ὅταν μάλιστα συνηθίσωμεν τὰ παιδιά νὰ ψάλλουν αὐτὰ τὰ ἴδια κατὰ τὴν Θείαν Λειτουργίαν, τότε πραγματικῶς κάτι τὸ ἐξαιρετικὸν καὶ θαυμαστὸν ἔχει νὰ παρουσιάσῃ μία τοιαύτη Λειτουργία. Ἀκούει τις νὰ ὑμνῆται τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου ἀπὸ τὰς ἀγνάς καὶ ἀγγελικὰς τῷ ὄντι παιδικὰς φωνὰς καὶ προγεύεται τὴν γλυκειὰν ἀτμοσφαῖραν τοῦ Παραδείσου. Τότε τὸ παιδί αἰσθάνεται ἰδιαίτερον χαρὰν καὶ ἱκανοποίησιν, διότι εἶναι Ὁρθόδοξος Χριστιανός καὶ ἀκριβῶς τοῦτο ἀσκεῖ μίαν ἀπαράμιλλον ἐπίδρασιν εἰς τὴν ἀγνὴν ψυχὴν του.

Ἄλλωστε ἀποτελεῖ παράδοσιν διὰ τὴν Ἐκκλησίαν ἡμῶν τῶν Ὁρθοδόξων «ἡ μέριμνα διὰ τὴν ἐνεργὸν συμμετοχὴν» τῶν παιδιῶν «εἰς τὴν λειτουργικὴν ζωὴν». «Βαπτίζουσα καὶ χρίουσα ταῦτα», ἐπιτρέπει εἰς αὐτὰ τὴν «ἐλευθέραν εἴσοδον εἰς τὸν ναόν», τὰ περιβάλλει «μετ' ἰδιαίτερας στοργῆς

καὶ καθιστᾷ ταῦτα «κοινωνὰ πασῶν τῶν ἐκδηλώσεων τοῦ λειτουργικοῦ βίου»¹⁹. Ἀπὸ αἰῶνων δὲ συνεδύασεν τὸ μορφωτικὸν ἔργον μετὰ τῆς λειτουργικῆς ζωῆς Αὐτῆς. Ἀπέβλεπεν ὄχι μόνον νὰ ψάλλουν ἐπ' ἐκκλησιαίς τὰ παιδιά, ἀλλὰ καὶ νὰ μορφώνωνται καὶ παιδαγωγῶνται συγχρόνως, «χρησιμοποιούσα πρὸς τοῦτο, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Μ. Βασίλειος, τὰ ἑναρμόνια λειτουργικὰ μέλη, ἵνα οἱ παῖδες φαίνωνται μὲν, ὅτι μελωδῶσι, πράγματι δμως ἐκπαιδεύωνται διὰ τοῦ λείου τῆς ἀκοῆς, ὑποδεχόμενοι τὴν ἐκ τῶν λόγων ὠφέλειαν»²⁰. Ὁ δὲ ἱερός Χρυσόστομος συνιστᾷ ἰδιαίτερος τὴν χρῆσιν τῶν λειτουργικῶν ψαλμῶν ἐν τοῖς σχολείοις, διότι δι' αὐτῆς «καὶ ψάλλει τὸ στόμα καὶ παιδεύεται ὁ νοῦς» καὶ «ἂν παιδεύσωμεν τὴν γλῶτταν ψάλλειν αἰσχυρῶς ἢ ψυχῆ τάναντία βουλομένη». Καὶ προσθέτει ὁ ἅγιος Πατήρ: «Ὅταν μάθῃ ὁ παῖς Θεῷ ψάλλειν, τότε δὲν θὰ σχολάζῃ αἰσχυραῖς φδοαῖς καὶ διηγῆμασιν ἀκαίροις»²¹.

Κατὰ τὰς εἰδικὰς διὰ τὰ παιδιά Θείας Λειτουργίας ἔχομεν ὑποχρέωσιν, νὰ προσέχωμεν ἰδιαίτερος οἱ πάντες. Ὁ Ἱερεὺς, εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ὁποίου τὰ παιδιά βλέπουν τὸν ἴδιον τὸν Χριστὸν, ὀφείλει νὰ εἶναι ἀμεμπτος καὶ ἄψογος εἰς ὅλα: εἰς τοὺς λόγους, εἰς τοὺς τρόπους, εἰς τὴν ἐμφάνισιν, εἰς τὰς κινήσεις, εἰς τὰς ἐκφωνήσεις του. Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον ὀφείλουν νὰ συμμετέχουν εἰς τὴν Λατρείαν καὶ οἱ ἱεροψάλται καὶ ὁ Κατηχητής— ἐὰν δὲν εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Ἱερεὺς καὶ Κατηχητής— καὶ ὁ λαός. Τὰ πάντα ἐκεῖ εἰς τὸν Οἶκον τοῦ Θεοῦ πρέπει νὰ γίνωνται «ἐδσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν», διὰ νὰ διδάσκουν καὶ οἰκοδομοῦν τοὺς παρισταμένους Κατηχητόπαιδας ὡς καὶ πάντας τοὺς πιστοὺς. Ἡ εὐλάβεια, ἡ πίστις, ἡ προσοχή, ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ, ὁ σεβασμὸς ἐκ μέρους ὄλων τῶν παρισταμένων, ἐν συναρτήσει, μὲ ὅλα τὰ τελοῦμενα ἐκεῖ, τὰ ἅγια καὶ τὰ μεγάλα, συγκροτοῦν ἓν ἁρμονικὸν σύνολον ποῦ εἶναι ἡ Θεία Λειτουργία.

Εἰς ἐπὶ πλέον λόγος, ὁ ὁποῖος ὑποχρεώνει ἡμᾶς νὰ ὀργανώσωμεν εἰδικὰς διὰ τὰ παιδιά καὶ τοὺς νέους τοῦ Κατηχ. Σχολείου Λατρευτικὰς Ἐδκαιρίας εἶναι καὶ ὁ κατωτέρω ἐκτιθέμενος. Δυστυχῶς, ἡ ἐποχὴ μας δὲν φημιζέται διὰ τὸν θρησκευτικὸν ζήλον, παρὰ τὴν ἐκδηλουμένην πνευματικὴν δίψαν ἐκ μέρους τῶν πολλῶν. Αἱ τάξεις τῶν ἐκκλησιαζομένων Χριστιανῶν ἔχουν ἀραιώσῃ κατὰ πολὺ τὰ τελευταῖα ἔτη. Καὶ δυστυχῶς ὑπάρχουν ἄρκετοὶ γονεῖς καὶ ἐκπαιδευτικοί, οἱ ὁποῖοι ἀδιαφοροῦν διὰ τὸν ἐκκλησιασμὸν τῶν παιδιῶν καὶ τῶν μαθητῶν. Πολλάκις ὁ γράφων, περιοδεῶν ἀνά τὴν ὑπαιθρον,

19. Ἴδε Εὐαγγ. Θεοδώρου: «Ἡ Λειτουργικὴ μόρφωσις γαί ἀγωγή» σ. 17.

20. Ἴδε Εὐαγγ. Θεοδώρου: Ἐνθ' ἀνωτ. σ. 14-15.

21. Ἴδε Μ.Ε.Π. 60, 651 καὶ Εὐαγγ. Θεοδώρου: Ἐνθ' ἀνωτ. σ. 15.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 134 τοῦ προηγούμενου τεύχους.

συνήντησε τὸ ἀποκαρδιωτικὸν αὐτὸ φαινόμενον. Τὸ δῆθεν φιλελεύθερον καὶ μοντέρνον, ὡς χαρακτηρίζεται, πνεῦμα ἐφθασε μέχρι καὶ τοῦ πλέον μικροῦ χωρίου τῆς φιλάτης ἡμῶν Πατρίδος.

Εὐρίσκεται τις εἰς τὴν δυσάρεστον θέσιν νὰ ἀκοῦη ἀπὸ στόματα ἐκπαιδευτικῶν — εὐτυχῶς ὀλίγων — ὅτι ὁμαδικὸς ἐκκλησιασμός τῶν μαθητῶν εἶναι ἀνελεύθερον μέτρον. Καὶ ὅμως ὅτε οἱ μαθηταὶ ἐκκλησιάζοντο ὁμαδικῶς, τῇ ἀγρύπνῳ συνοδείᾳ καὶ ἐποπτεία τῶν διδασκάλων των, φαινόμενα τετυμπόισμου καὶ ἀσεβείας χειρίστου εἶδους δὲν εἶχον ἐκδηλωθῆ, εἰς βάρος τῶν γονέων καὶ διδασκάλων κυρίως, ἐκ μέρους τῶν μαθητῶν, ὡς δυστυχῶς συμβαίνει σήμερον.

Ἰδιαιτέρως πρέπει νὰ δοθοῦν μερικαὶ συμβουλαὶ καὶ ἐξηγήσεις εἰς τὰ παιδιὰ διὰ τὰ οὐσιωδέστερα σημεῖα ἐκ τῶν ἀφορώντων τὸν τόπον, τὸν χρόνον καὶ τὸν τρόπον τῆς συμμετοχῆς αὐτῶν εἰς τὴν Θεῖαν Λατρείαν. Τοιαῦται γνώσεις συμπεριελήφθησαν εἰς ὅλους τοὺς κύκλους τοῦ νέου Ἀναλυτικοῦ Κατηχητικοῦ προγράμματος τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, εἰς τρόπον ὅστε ὁ ὑπεύθυνος Κατηχητὴς νὰ μὴ αἰσθανθῆ δυσκολίας εἰς τὸ πῶς θὰ δυνηθῆ νὰ μὴση τοὺς κατηχητόπαιδάς του εἰς τὴν Θεῖαν Λατρείαν.

Πάντοτε ὀφείλομεν νὰ ὑπενθυμίζωμεν εἰς τὰ παιδιὰ καὶ τοὺς νέους τοῦ Κατηχ. Σχολείου τὴν ὑποχρέωσίν των, ὅπως προσέρχονται ἐγκαίρως εἰς τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν. Προσελθόντες εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν ὀφείλουν μετὰ φόβου Θεοῦ, εὐλαβείας καὶ σεβασμοῦ νὰ παρακολουθοῦν τὰ τελούμενα καὶ νὰ ἀκροῶνται τῶν λεγομένων ἢ ψαλλομένων. Ἀκόμη θὰ τονίσωμεν εἰς αὐτούς, ὅτι ὀφείλουν νὰ σέβωνται τὴν ἱερότητα τοῦ χώρου, νὰ ἴστανται κοσμίως καὶ φρονίμως ἐντὸς τοῦ Ναοῦ, ἀκίνητοι, ἀμίλητοι, σοβαροί, προσεκτικοὶ καὶ πάντοτε ἐν κατανύξει. Ὅφειλομεν ἐπίσης, νὰ καθοδηγήσωμεν τούτους ἐκ τῶν προτέρων καὶ ὡς πρὸς τὰς σωματικὰς στάσεις καὶ ἐκδηλώσεις, «οἷαι εἶναι ἢ κλίσις τῆς κεφαλῆς, τὸ σταύρωμα τῶν χειρῶν, τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ἢ γονυκλισία, ἢ ἔγερσις καὶ ὀρθοστασία, τὸ κάθισμα, ἢ προσκύνησις («μετάνοιᾶ»), ὁ ἀσπασμός, ἢ κατανυκτικὴ ἐνατένισις κ.τ.τ.»²². Τὸ καλὸν παράδειγμα θὰ δώσῃ καὶ ἐδῶ ὁ Λειτουργὸς-Ἱερεὺς πρῶτος καὶ ὁ Κατηχητὴς ὡς καὶ πᾶς τις ἄλλος ἐνήλιξ, ἐκκλησιαζόμενος, κληρικὸς ἢ λαϊκός. Διότι τὸ παιδί εἶναι μιμητικὸν καὶ ἀντιγράφει ὅ,τι βλέπει εἰς ἡμᾶς τοὺς ἐνηλίκους. Εἶναι φωτογραφικὴ μηχανὴ καὶ λαμβάνει συνεχῶς φωτογραφίας ἀπὸ τὴν ζωὴν μας, ἀκόμη καὶ κατ' αὐτὰς τὰς ἱερὰς στιγμὰς τῆς Θεῖας Λατρείας, καὶ ἀναλόγως προσαρμύζει τὸν ἑαυτὸν του.

Ὡσαύτως λίαν ἐποικοδομητικὸν θὰ ἦτο ἐὰν οἱ κατηχητόπαιδες «καθοδηγοῦντο νὰ κατανοήσωσι τὴν βαθυτέραν σημασίαν, τὸ νόημα καὶ τὸν συμβολισμόν, ὡς καὶ τὴν αἰσθητικὴν ἀξίαν τῶν τόπων τῆς λατρείας καὶ τῶν τμημάτων ἢ τῶν ἀντικειμένων ἢ

τῆς διακοσμήσεως τοῦ Ναοῦ (λ.χ. τοῦ βυζαντινοῦ ρυθμοῦ τοῦ ναοῦ, τῆς «καμπάνας», τοῦ νάρθηκος, τῶν καθισμάτων, τοῦ ἄμβωνος, τοῦ εἰκονοστασίου, τοῦ ἁγίου Βήματος, τῆς ἁγίας Τραπέζης, τῶν ἀνθέων, τοῦ θυμιάματος, τοῦ φωτισμοῦ, τῶν ἀναθημάτων, τῶν ἱερῶν ἀμφίων, τοῦ ἀντιμηνσίου, τῶν ἱερῶν σκευῶν, τῶν λαβάρων, τῶν χριστιανικῶν εἰκόνων, τῆς ἀμφιέσεως τῶν ἱερέων ἢ τοῦ Ἐπισκόπου, τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς κ.ο.κ.»²³.

Ἡ καλῶς ὀργανωμένη καὶ σεμνοπρεπῶς καὶ «μετὰ φόβου Θεοῦ, πίστεως καὶ ἀγάπης» τελούμενη Θεῖα Λειτουργία, χωρὶς φωνὰς καὶ λαρυγγισμοὺς τοῦ τε λειτουργοῦ Ἱερέως καὶ τῶν Ἱεροψαλτῶν, εἶναι διὰ τὸ παιδί καὶ τὸν νέον πολὺ ἐνδιαφέρουσα καὶ προσελκύει τὴν προσοχὴν των, χωρὶς ποτὲ νὰ διακινδυνεύσωσι νὰ ὑποστῶσιν ἀνίαν καὶ πλῆξιν, ἢ νὰ ἀμβλυθῆ τὸ ἐνδιαφέρον των. Ἡ πλήρης ἐσωτερικὴ δομὴ καὶ συνοχὴ τῆς Θ. Λειτουργίας ἀφ' ἐνὸς καὶ ἡ ἀρτία καὶ μετὰ προσοχῆς καὶ εὐλαβείας τέλεσις αὐτῆς ἀφ' ἑτέρου δίδουν πάντοτε τὴν γλυκεῖαν καὶ εὐμορφον εἰκόνα τοῦ οὐρανοῦ καὶ παραδεισίου περιβάλλοντος.

Ἐπὶ πλέον εἰς τὰς εἰδικὰς διὰ τοὺς Κατηχητόπαιδας Θεῖας Λειτουργίας, εἶναι ἀνάγκη νὰ τύχῃ ἰδιαιτέρας προσοχῆς καὶ τὸ ζήτημα τῆς χρονικῆς διαρκείας αὐτῶν. Κατὰ τὰς ὡς ἄνω περιστάσεις ἢ Θεῖα Λειτουργία ἐπιβάλλεται νὰ εἶναι σύντομος, ὅστε νὰ μὴ καταστῆ κουραστικὴ. Ὁ Ὄρθρος εἶναι προτιμότερον νὰ τεληθῆι πρὸ τῆς προσελεύσεως τῶν παιδιῶν, τὰ ὅποια καλὸν εἶναι νὰ παρακολουθῶσιν, εἰ δυνατόν, ἀπαραιτήτως ἀπὸ τὸ «Εὐλόγημένη ἢ Βασιλεία...» καὶ ἐφεξῆς, εἰς τρόπον ὅστε ἡ παραμονὴ των ἐντὸς τοῦ Ἱ. Ναοῦ νὰ μὴ ὑπερβῆ τὴν μίαν ὥραν ἢ τὸ πολὺ τὴν μίαν ὥραν καὶ ἐν τέταρτον, συμπεριλαμβανομένου καὶ ἐνὸς συντόμου, εὐλήπτου καὶ καταλλήλου διὰ τὰ παιδιὰ κηρύγματος. Διότι, ἐὰν ὑπερβῶμεν τὰ ἀνωτέρω χρονικὰ ὄρια, τὰ παιδιὰ θὰ κουρασθοῦν, ἐὰν μάλιστα ἴστανται ὄρθια καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς Θεῖας Λειτουργίας, καὶ τὸ ἀποτέλεσμα θὰ εἶναι ἀρνητικόν.

Περιπτώσεις λατρευτικὰς ἐκτὸς τῆς Θεῖας Λειτουργίας δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν καὶ πολλὰς ἄλλας διὰ τὰ παιδιὰ καὶ τοὺς νέους τῶν Κατηχ. Σχολείων. Ὅπως εἶναι οἱ κατανυκτικοὶ Ἑσπερινοί, αἱ Παρακλήσεις εἰς τὴν Θεοτόκον, Ἀπόδειπνα, οἱ Ἁγιασμοὶ κλπ. Ὁ Ἁγιασμός πρέπει νὰ τεληθῆι ἀπαραιτήτως εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ Κατηχητικοῦ ἔτους καὶ ἐπὶ τῇ ἐπισήμῳ ἐνάρξει τῶν μαθημάτων τοῦ Κατηχητικοῦ Σχολείου. Ἄλλωστε τὸ τελευταῖον τοῦτο εἶναι τάξις καθιερωμένη ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἡμῶν, κατόπιν τῶν κατ' ἔτος ἐκδιδομένων πρὸς τοῦτο σχετικῶν Ἐγκυκλίων τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἐξ ὅλων τῶν ὡς ἀνωτέρω λεχθέντων, συνάγεται ὅτι ὁ χαρακτηρ τῶν μαθημάτων ἐν τῷ Κατηχητικῷ Σχολείῳ ὀφεί-

22. Ἴδε Εὐαγγ. Θεοδώρου: «Τὸ Ὄρθοδοξον Λειτουργικὸν ἢ Μυσταγωγικὸν κήρυγμα», σ. 45-46.

23. Ἴδε Εὐαγγ. Θεοδώρου: Ἐνθ' ἀνωτ. σ. 45-46. Τοῦ αὐτοῦ: «Ἡ Λειτουργικὴ μόρφωσις καὶ ἀγωγή» σ. 32 καὶ Κ. Καλλινίκου: «Ὁ Χριστιανικὸς Ναὸς καὶ τὰ τελούμενα ἐν αὐτῷ». Ἀθήναι 1958, σ. 75 καὶ ἐξῆς.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ Ε' ΕΓΚΩΜΙΟΝ*

«Ἀδελφοί τοῦτο τὸ τελευταῖον Πάσχα, ὅπερ συντρῶγω μεθ' ὑμῶν Ἀύτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος, ἀγαλλιασώμεθα καὶ εὐφρανθῶμεν ἐν αὐτῇ, ἐπὶ τῷ ἀναμένοντι ἡμῶς στεφάνῳ τοῦ μαρτυρίου...»

Μ' αὐτὰ τὰ λόγια, Μακαριώτατε, προσεφώνει ὁ θεῖος πατριάρχης τοὺς συνοδικοὺς ἀρχιερεῖς, συντρῶγων μετ' αὐτῶν τὸν πασχάλιον ζωμόν, ἀφοῦ ἐτέλεσαν τὴν θείαν λειτουργίαν τῆς Ἀναστάσεως, πρὸ ἐτῶν ἑκατὸν τεσσαράκοντα. Καὶ προσέθεσε:

* Ἐντολῇ τῆς Α.Μ. τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Θεοκλήτου, λειτουργούντος κατὰ τὴν Θ. Λειτουργίαν τῆς Δευτέρας τῆς Διακαιησίμου ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ τῆς Μητροπόλεως Ἀθηνῶν, τῇ 10ῃ Ἀπριλίου 1961, ὅτε ἐορτάσθη ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου ἐθνομάρτυρος Γρηγορίου Ε' πατριάρχου ΚΠόλεως, ὁ Τάσος Ἀθ. Γριτσόπουλος εἶπε τὸν δημοσιευόμενον λόγον, εἰς ἐγκώμιον τοῦ πρωτομάρτυρος τῆς ἑλληνικῆς ἐλευθερίας.

λεῖ νὰ εἶναι λειτουργικὸς ἢ Μυσταγωγικὸς. Ἀκόμη καὶ ἐκεῖνα, ἐκ τῶν μαθημάτων, τὰ ὅποια δὲν ἔχουν ἀμέσως λειτουργικὸν περιεχόμενον, καθίσταται ἀπαραίτητον νὰ διαποτίζονται, κατὰ τὸ δυνατόν ὑπὸ τοῦ γνησίου λειτουργικοῦ καὶ λατρευτικοῦ πνεύματος τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας. Ἡ τυχὸν παραμέλησις ὑπὸ τοῦ Κατηχ. Σχολείου τῆς λειτουργικῆς μορφώσεως τῆς Νεολαίας εἶναι δυνατόν νὰ ὀδηγήσῃ εἰς ἐκτροπὴν αὐτοῦ, πρὸς μίαν ἀπλὴν ἀνθρωπιστικὴν, ἠθικὴν καὶ πολιτιστικὴν προσπάθειαν, μὴ δυναμένην νὰ δημιουργήσῃ ζῶντα μέλη τῆς Ἐκκλησίας. Οἰκοθεν νοεῖται, ὅτι τὸ περιεχόμενον τῶν μαθημάτων δὲν θὰ ἀντλήται ἀποκλειστικῶς ἐκ τῆς Λειτουργικῆς, ἀλλὰ μεταξὺ τῶν μαθημάτων ἐκάστου κύκλου θὰ παρεμβάλλονται καὶ τινὰ μαθήματα ἔχοντα ἐξ ὁλοκλήρου λειτουργικὸν περιεχόμενον. Οὔτε πάλιν εἶναι ὀρθὸν νὰ ὀδηγήσωμεν τοὺς μαθητὰς τῶν Κατηχητ. Σχολείων μας, διὰ μόνου τοῦ υπερφυσικοῦ καὶ μυσταγωγικοῦ χαρακτήρος τῶν μαθημάτων εἰς «μίαν μονομερῆ κατάφασιν τῶν θρησκευτικῶν ἀξιών, ἀποξενοῦσαν αὐτοὺς τῶν λοιπῶν ἀξιών τῆς ζωῆς καὶ τοῦ πολιτισμοῦ»²⁴. Ἡμεῖς θὰ ἀκολουθήσωμεν τὴν μέσσην καὶ βασιλικὴν ὁδόν. Ἡ παρά τῇ Ἀποστολικῇ Διακονίᾳ—μνημονευθεῖσα καὶ ἀνωτέρω—Ἐπιτροπὴ διὰ τὴν μελέτην τῶν ζητημάτων τοῦ Κατηχ. Σχολείου καὶ τὴν σύνταξιν τοῦ Ἀναλυτικοῦ Κατηχητικοῦ Προγράμματος καὶ τῶν νέων ἐνιαίων Κατηχητικῶν βοηθημάτων ἰδιαιτέραν προσοχὴν ἐπέδειξεν εἰς τὸ κεφάλαιον αὐτό, ὥστε ἀδιστακτῶς νὰ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἐσημείωσεν ἀρκετὰ σημαντικὴν ἐπιτυχίαν. Πᾶσα προγενεστέρα προσπάθεια ἐπὶ τοῦ σημείου αὐτοῦ, ἐν συγκρίσει μετὰ τὴν σημειωθεῖσαν καθ' ὅλα πρόοδον ἐπὶ τῶν νέων ἐνιαίων Κατηχητικῶν βοηθημάτων, ἔρχεται εἰς δευτερεύ-

«Θεέ, καὶ Κύριε τοῦ ἐλέους, δέξαι τὴν ψυχὴν μου ἀντὶ τοῦ λαοῦ σου» Ἐγνώρισε τὸ τέλος, ποὺ τὸν ἀνέμενε. Καὶ συνεπλήρωσε τὸ θλιβερὸν προοίμιον μετὰ λέξεις προφητικῆς δέκα: «Συγχωρήσατέ με, ἀδελφοί καὶ τέκνα, ὅτι ἤκει ἡ ὥρα μου...»

Τὴν 10ην πρωϊνὴν ὥραν τῆς μεγάλης ἡμέρας, ὁ Μ. Διεομηγεὺς Σταυράκης Ἀριστάρχης καὶ ὁ ἀρχιγραμματεὺς τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν, συνοδευόμενοι ἀπὸ πλῆθος τσοχατόρηδων, ἐπεσεκέφθησαν τὸν πατριάρχην καὶ τὸν ἐπιληροφόρησαν ὅτι ἦτο ἐκπτώτος τοῦ ἀξιώματος του. Φερμάνιον σουλτανικὸν ἐχαρακτήριζεν αὐτὸν ἀχάριστον, ἀπιστον καὶ προδότην τῆς βασιλείας. Ὁ ἐκπτώτος πατριάρχης ἐξωρίετο εἰς Χαλκηδόνα, ἐνῶ οἱ ἀρχιερεῖς εἰσήρχοντο δι' ἐκλογὴν τοῦ διαδόχου του.

Τὸν ἐκπτώτων συνώδεον ὁ ἀρχιδιάκονός του Νικηφόρος, ὁ ἀνεψιὸς του Δημήτριος καὶ ὁ διάκονός

ουσαν θέσιν. Διό καὶ παγκοινῶς ἀνεγνωρίσθη ἡ ἐπιτυχία αὐτῆ, ἣν ἐσημείωσεν ἡ Ἀποστ. Διακονία.

Πάντως, θεωρῶ καθῆκον καὶ ὑποχρέωσίν μου, πρὶν ἢ κλείσω τὸ παρόν, νὰ τονίσω καὶ αὖθις, ὅτι πρέπει πάντες οἱ καθ' οἰονδήποτε τρόπον ἀσχολούμενοι μετὰ τὰ θέματα τῆς ἀγωγῆς καὶ κατὰ Χριστὸν μορφώσεως τῆς Νεολαίας ἡμῶν, καὶ ἰδιαιτέρως ἡμεῖς οἱ Κληρικοί, νὰ ἀντιληφθῶμεν τὸ μέγεθος τῆς εὐθύνης ἡμῶν, ἐναντι τῶν παιδιῶν καὶ τῶν ἐφήβων κυρίως. Ἐχομεν βαθεῖαν ὑποχρέωσιν, νὰ ἐργασθῶμεν φιλοτίμως καὶ θεοφιλῶς, ὥστε ἡ Νεολαία ἡμῶν νὰ ἔλθῃ εἰς ἄμεσον ἐπικοινωνίαν μετὰ τὴν ἀπαστράπτουσαν κληρονομίαν τῶν πρώτων χριστιανικῶν αἰώνων. Ἐπίσης οἱ διὰ μέσου τῶν αἰώνων διατηρηθέντες λατρευτικοὶ καὶ λοιποὶ θησαυροὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ πρέπει νὰ προσφέρονται εἰς τὴν Νεολαίαν ἡμῶν μέσῳ τοῦ Κατηχητικοῦ κυρίως Σχολείου, ἵνα διαλάμψωσι καὶ διαπρέψωσι μετ' ὅλης αὐτῶν τῆς πληρότητος καὶ λαμπρότητος. Εἶναι θεμελιῶδες καθῆκον τῆς Ποιμαντικῆς τοῦ 20οῦ αἰῶνος, νὰ διδάξῃ καὶ χειραγωγήσῃ τὰ παιδιά καὶ τοὺς νέους καὶ νὰ συγκεντρώσῃ αὐτοὺς, ὅπως καὶ πάντα πιστόν, πέριξ τῆς Ἁγίας Τραπέζης καὶ νὰ τοὺς καταστήσῃ κοινωνοὺς τοῦ «Μυστικοῦ Δείπνου», ἐνθα προσφέρεται τὸ Πανάγιον Σῶμα τοῦ Χριστοῦ ὡς «βρώσις» καὶ τὸ Τιμιον Αἷμα ὡς «πόσις». Οὕτω γαλουχοῦντες, ἐκτρέφοντες καὶ παιδαγωγοῦντες τὴν Νεολαίαν μας, ἐξοπλιζόμεν αὐτὴν ἀρτίως καὶ τὴν καθιστῶμεν ἱκανὴν νὰ ἀντιμετωπίτῃ τοὺς ἐσωτερικοὺς καὶ ἐξωτερικοὺς κινδύνους καὶ ἐχθροὺς αὐτῆς, τὴν καθιστῶμεν ἠθικῶς καὶ πνευματικῶς εὐρωστον καὶ γενναίαν, ἱκανὴν πάντοτε νὰ ἐξορμᾷ καὶ νὰ ἀγωνίζεται τὸν καλὸν ἀγῶνα ἐπὶ τῆς γῆς, νὰ νικᾷ τὸ κακὸν καὶ νὰ κατακτᾷ διαρκῶς τὰς κορυφὰς τῶν ὁρέων τῆς ἀρετῆς, νὰ προετοιμάζεται δὲ διὰ τὴν μεγάλην κατάκτησιν τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐν Οὐρανοῖς.

Τέλος Ἀρχιμ. Π. Κ. ΠΟΛΥΜΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

24. Ἴδε Εδγ. Θεοδώρου. «Ἡ μορφωτικὴ ἀξία τοῦ ἰσχύοντος Τριφδίου», σ. 91 καὶ 163. Τοῦ αὐτοῦ: «Τὸ Ὁρθόξον Λειτουργικὸν ἢ Μυσταγωγικὸν κήρυγμα», σ. 19.

του 'Αγάπιος. 'Ερρίφθη εις τὴν φοικιτὴν εἰρκιτὴν τοῦ Μποσταντζήμπαση μέχρι τῆς 2ας ἀπογευματινῆς ὥρας. Τότε, συγχρόνως μὲ τὴν τελετὴν τῆς ἀναρρήσεως τοῦ νέου πατριάρχου Ἐδγενίου Β' τοῦ ἐπὶ Πισιδίας, προσήγετο ὁ Γρηγόριος ἀπὸ τὸν δῆμιον μὲ τὰ χεῖρα δεμένα πίσω, χλευαζόμενος ἀπὸ ὠρομένων ὀπλοφόρους. Ἡ ἀγχόνη εἶχε στηθῆ εἰς τὴν μεσαίαν πόλιν τοῦ πατριαρχείου. Συγκρατημένοι καὶ ὑπόκωφοι ἦσαν οἱ λυγμοὶ καὶ οἱ κοπετοὶ τῶν χριστιανῶν, ἐνῶ αἱ ἰαχὰὶ τοῦ φανατισμένου συρφετοῦ ἐδοноοῦσαν τὸν ἀέρα. Τυπτόμενος, λακτιζόμενος, ὠθούμενος καὶ διασπρόμενος ὡς κακοῦργος ὁ πατριάρχης ἐσύρετο πρὸς τὸ μαρτύριον. Τοῦ ἐπροτείετο νὰ ἐξομῶσῃ, διὰ νὰ σωθῆ. 'Εκεῖνος καρτερικῶς ὑπέμενε ἀφωνος, ἀλόγιστος σταθερός. 'Ἐξῆμα ἦσαν τὰ μέρη, εἶχον καταποτηθῆ οἱ χριστιανοί. 'Ἐστάθη. Ἡδύλγησε τὸν ἱερόν χωρὸν, ὅπου ἄλλοτ' ἐγίνοντο αἱ ἐπίσημοι τελεταί, καὶ ἐφωθόρισε: «Κύριε, εἰς χεῖρας σου παραθήσομαι τὸ πνεῦμα μου...»

Τρεῖς ἡμέρας παρέμεινε τὸ ἄπνον σῶμα τοῦ ἐθνομάρτυρος εἰς τὴν ἀγχόνην αἰωρούμενον. 'Ἐπὶ τοῦ στήθους αὐτοῦ οἱ ἐκτελεστοὶ ἐκρέμασαν χάρτου τεμάχιον βδελυρόν, φέρον τὴν αἰτίαν αὐτοῦ γεγραμμένην. Τὴν τρίτην ἡμέραν τὸ πτώμα ἐπωλήθη εἰς σπείραν 'Ιουδαίων πρὸς διαπόμπεισιν. Τὸ σχοιὶ δὲν ἀφῆρθη ἀπὸ τὴν κλειστὴν πόλιν τοῦ κακοεγγήματος παρὰ μετὰ πάροδον ἔτους. 'Αφοῦ κυλιόμενον ἀνὰ τὰς ἑδοὺς τὸ λείψανον ἐχλευάσθη καὶ κατερροπάνθη, ἐρρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν. Τύχη ἀγαθὴ ὅμως, εὐσεβῆς πλοίαρχος, ὁ Κεφαλλῆν Νικόλαος Σκλάβος, τὸ ἀνεγνώρισε, τὸ ἀνέσυρε καὶ τὸ μετέφερεν εἰς τὴν 'Οδησσόν, ὅπου μεγαλοπρεπῶς ἐτάφη τὴν 19ην 'Ιουνίου. Ἡ ἐλευθέρη Ἑλλάς τὸ τίμιον λείψανον μετέφερεν εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς καὶ ἀπὸ τοῦ 1871 χαιρεῖ ἔχουσα ἢ γῆ τῶν 'Αθηνῶν ἐντὸς τοῦ περικαλλοῦς τούτου ναοῦ. 'Απὸ τοῦ ἔτους 1921 ἡ ὁρθόδοξος 'Εκκλησία συγκαταριθμεῖ τὸν Γρηγόριον μεταξὺ τῶν ἁγίων ἀνδρῶν, πὸν προσέφεραν τὴν ζωὴν των χάριν τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος.

'Οταν ἐξεργάγη ἡ 'Ελληνικὴ 'Επανάστασις, ἢ 'Υψηλὴ Πύλη ἐξαπέλυσε τρομοκρατίαν φοβερὰν εἰς βάρος τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ΚΠόλεως πρῶτον. Πρὸς καταστολὴν τοῦ κινήματος ἐπεχειρήθη ἡ χρησιμοποίησις τῆς 'Εκκλησίας. 'Αλλ' ἡ προκατὰ δὲν ἔσβηρε μὲ ἐξορκισμούς. 'Ἐκινδύνευσεν ὅμως ὁ ἄμαχος πληθυσμός. Καὶ τὸ πατριαρχεῖον ἔπρεπε νὰ προλάβῃ τὰς ὀμαδικὰς σφαγὰς. 'Απεκλήρωξε λοιπὸν τὴν 'Επανάστασιν καὶ τοὺς πρωτεργάτας ἀφώρυσεν. Ἡ ἐέργεια αὐτὴ ὑπῆρξεν ἔργον βίας. 'Αλλ' ἔγινε μὲ ὄλονς τοὺς τύπους τῆς νομιμότητος καὶ ἐθιμοτυπίας καὶ ἐχρησιμοποιήθη γλώσσα αὐστηρά. 'Ακριβῶς διότι εἰς τὰς χαρακτηριστικὰς αὐτὰς λεπτομερείας οἱ Τούρκοι ἐδίδον προσοχὴν καὶ σημασίαν. Οὐδεὶς ἠρνήθη ὅτι ἡ στάσις τῆς Μ. 'Εκκλησίας ἐπεβλήθη εἰς αὐτὴν καὶ ὅτι πάντως ἐπρόλαβε τὴν αἱματοχυσίαν, χωρὶς νὰ ζημιώσῃ τὸν ἁγῶνα.

'Ο Γρηγόριος κατεκρίθη ὅτι δὲν ἤθελε τὸ κίνημα, ὅτι ἀντέδρα κατὰ πάσης ἐνεργείας ἐθνικῆς ἀποκαταστάσεως, ὅτι δὲν ἐπίστευεν εἰς τὸ σκόπιμον τοῦ ἁγῶ-

νος, ὅτι ἀκόμη εἰς τὸ μαρτύριόν του δὲν ἐπιτρέπεται νὰ δοθῆ ὁ χαρακτήρ τῆς ἐθνικῆς θυσίας. Κατηγορίαι δειναί, ἀλλὰ καὶ ἀδικοί. 'Αλλοίμονον, ἂν ἓνας Γρηγόριος κατεδίκασεν εἰς μόνιμον δουλείαν τὸ ἔθνος του. 'Ο Γρηγόριος, πὸν πρὸ τῆς θυσίας ἐδημιούργησεν ἔργον πολύμορφον καὶ πολύτιμον, ἔργον θρησκευτικόν, πνευματικόν, ἐθνικόν. Τὸ ἔργον τοῦτο καλύπτει μίαν περίοδον κρισιμωτάτην τῆς ἐθνικῆς ζωῆς, ἐναδεικνύει τὸν Γρηγόριον μεγάλην προσωπικότητα, ἀλλ' εἶναι ἀδύνατον ν' ἀποκαλυφθῆ αὐτὴν τὴν στιγμήν εἰς ὅλην τὴν ἔκτασιν. Ἡ ἱστορία διδάσκει ὅτι ὁ Γρηγόριος ἀνεστήλωσε τὸ κλονισμένον κύρος τῆς Μ. 'Εκκλησίας καὶ κατέστησε τὸν θεσμόν ἄξιον τῆς μεγάλης του ἀποστολῆς, ὅτι ἐσυνειδητοποίησε τὴν πίστιν τῶν συγχρόνων του καὶ ἐφρονημάτισε τὸ ἔθνος μὲ τὰ περιφάνη μέτρα του ὑπὲρ τῆς παιδείας. Καὶ δὲν ἐβάδιζεν ἐπὶ ὀμαλοῦ ἐδάφους ἐργαζόμενος καὶ μοχθῶν πρὸς ἐφαρμογὴν ἐνὸς σταθεροῦ καὶ στερεοῦ προγράμματος. Κυριολεκτικῶς ἐπάλαυν ὁ Γρηγόριος καὶ ἠγωνίζετο σκληρὰ, ἠγωνίζετο ἐναντίον πολλῶν ἐχθρῶν, τῶν κατακτητῶν, τῶν ξένων καὶ τοῦ διεφθαρμένου περιβάλλοντος. Καὶ ἔπρεπε νὰ νικήσῃ. Δι' αὐτὸ τρεῖς κατεβιβάσθη ἀπὸ τὸν θρόνον καὶ τρεῖς ἐχαιρετίσθη ἐπανεκλεγόμενος ὡς ποθεινὸν ἔαρ!

Τὸ ὑψηλὸν ἀξίωμα του εἶχε δημιουργήσῃ εἰς αὐτὸν εὐθύνas βαρύντατας καὶ ὁ Γρηγόριος δὲν ἐνοοῦσε νὰ τὰς ὑποτιμῆσῃ. 'Εγγνώριζε τὸ παρασκευαζόμενον κίνημα. Φιλικὸς δὲν ἦτο. Οὐτ' ἐπαναστάτης ἀπὸ χαρακτῆρος ἦτο. 'Ἐλλην ἦτο φλογερός. 'Αλλὰ συντηρητικὸς καὶ σκεπτικιστῆς. 'Ανεμέτρα τὰ παθήματα τοῦ παρελθόντος ἀπὸ τὰ ἀμελέτητα κινήματα καὶ τὴν θηριαδίαν τῶν κρατούντων. Καὶ ἐνόμιζεν ὅτι τὸ ἔθνος δὲν ἦτο ἀκόμη ἔτοιμον δι' ἀπελευθερωτικὸν κίνημα, πὸν κίνδυνος ὑπῆρχε νὰ τὸ ὀδηγήσῃ εἰς νέαν περιπέτειαν. Παρὰ ταῦτα ὅμως, ἐβοήθει οἰκονομικῶς τὸν ἐτοιμαζόμενον ἁγῶνα μυστικά. Καὶ δὲν κατέβαλε καμμίαν, ἀπολύτως καμμίαν, προσπάθειαν νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἐκρηξίν αὐτοῦ. Σὲν τίμιος ἄνθρωπος καὶ σὰν ὑπεύθυνος ἐκκλησιαστικὸς καὶ ἐθνικὸς ἠγέτης ὤφειλεν, ἀφοῦ δὲν ἐπίστευεν εἰς τὴν σκοπιμότητα τοῦ κινήματος, νὰ τὸ ματαιώσῃ καὶ νὰ τὸ προλάβῃ. Δὲν τὸ ἔκαμε ἐν τούτοις Μόνον ἔσφιγγε τὴν καρδίαν του, συνεβοῦλενε σύνεσιν καὶ προσοχὴν καὶ ἐπίστευεν ὅτι τὰ περαιτέρω θὰ ἐκανόνιζεν ὁ μέγας Θεός, ὁ καλὸς Θεός τῆς Ἑλλάδος. Συνεπάθει ὡς ἄτομον τὸ κίνημα, ὡς πατριάρχης προετίμα νὰ μὴ γνωρίζῃ τίποτε.

'Ἡ Πύλη ἀπηγχόνισε τὸν ἀρχηγὸν τῆς θρησκείας, διὰ νὰ σκοπίσῃ τὴν φοικιτὴν καὶ νὰ παραλῶσῃ τὰ νεῦρα τῶν ἐπαναστατῶν. 'Αλλ' ἐπέτυχε τὸ ἀντίθετον. «Εἰς τὴν κόψιν τοῦ ἐλληνικοῦ σπαθιοῦ ἦτο γραμμένον τὸ ὄνομα τοῦ πατριάρχου καὶ ἐθέριζε. Θανατώνοντας τὸν ἐθνάρχη τῆς φυλῆς ὁ σουλτάνος ἠθέλησε νὰ χτυπήσῃ εἰς τὴν καρδίαν τὸ ἔθνος, νὰ τοῦ μαράνη μὲ μιὰς τὴν ζωὴν πλὴν ἐσυνέβη ὁλο τὸ ἐναντίον», γράφει ὁ Γεώργιος Τερτσέτης. Καὶ πράγματι ὁ ἁγῶν ἐγγιγαντώθη, ἐχαλυβδώθη τὸ φρόνημα, ἐτονώθησαν

ΣΥΓΚΟΜΙΔΗ ΕΝΟΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

2. ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΝΕΟΤΗΤΟΣ

Ὁ δεύτερος ἐκ τῶν δύο πόλων περίξ τῶν ὁποίων περιστράφησαν αἱ συζητήσεις τοῦ εἰς Λίνκολν τῆς Ἀγγλίας συνελεθόντος Συνεδρίου ἦτο: ἡ μελέτη τῶν προβλημάτων τῆς σημερινῆς εὐρωπαϊκῆς νεότητος. Τὸ πρόβλημα εἶναι μέγα καὶ συνταράσσει τὰς καρδίας τῶν ζωντανῶν πνευματικῶν ἀνθρώπων τοῦ αἰῶνος. Ὅφειλε δὲ ὁ ὑπογράφων νὰ υπογραμμίσῃ τὴν εὐπάθειαν, τὴν βαθεῖαν εὐαισθησίαν, τὴν ὁποίαν οἱ σύεδροι ἐπέδειξαν κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ θέματος τούτου. Ἐκαστος κατέθεσεν εἰς τὸ κοινὸν ταμεῖον τὴν σχετικὴν πείραν του, τὸ κλίμα δὲ τῶν συζητήσεων αὐτῶν ἀπέδειξεν διὰ μίαν ἀκόμη φοράν τὸν βαρυσήμαντον χαρακτήρα τοῦ θέματος. Ἐξεδηλώθη ἀνησυχία, ἔντονον, βασιανιστικὸν ἐνδιαφέρον διὰ τὸ «τί δέον γενέσθαι» δεδομένου ὅτι τὸ μέλλον τῆς σημερινῆς νεολαίας εἶναι ταυτοχρόνως καὶ τὸ μέλλον τοῦ κόσμου ὀλοκλήρου.

*

Εἰς ἐκ τῶν κυρίων εἰσηγητῶν τοῦ θέματος «Εὐρωπαϊκὴ Νεότης» ὁ καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Οὐτρέχτης δόκτωρ Beets ἀνεφέρθη κατ' ἀρχὴν λεπτομερῶς εἰς τὴν τεραστίαν σύγχρονον βιβλιογραφίαν, ἡ ὁποία ὑπὸ διάφορα πρίσματα παρακολουθεῖ καὶ ἀνατέμνει τὴν κατάστασιν τῆς σημερινῆς Νεότητος τῆς Εὐρώπης. Ἐν συνεχείᾳ προέβη εἰς λεπτομερῆ ἀπαρίθμησιν τῶν χαρακτηριστικῶν αὐτῆς, ἐκ τῶν

ἠθικῶς οἱ ἀγωνισταί. Διὰ τῶν αἰθέρων ἡ ἀγχόνη τοῦ πατριάρχου ἐγρωστοποιήθη ἀνὰ τὰ στρατόπεδα τῶν Ἑλλήνων καὶ ἀνοθεν αὐτῶν διεχόνετο ὡς κοινὴ λαχὴ ἡ πλανωμένη ἐπωδός: «μὴ λησμονεῖτε τὸ σχοινὶ παιδιὰ τοῦ πατριάρχου...»

Ἐνα παιδί ἀπὸ τὰ σπλάγγνα τοῦ λαοῦ ἦτο ὁ νεαρὸς Γεώργιος Ἀγγελόπουλος. Εἰς τὴν πατρίδα του Δημητσάναν ἔμαθε τὰ πρῶτα γράμματα. Εἰς τὸν ἱερὸν βράχον τῆς μονῆς τοῦ Φιλοσόφου ἐδοκίμασε τὰ πρῶτα ρίγη ἐκ τῆς λαμπρᾶς ἀκτινοβολίας τοῦ ἐνδόξου θεολογικοῦ καὶ πνευματικοῦ κέντρου. Τὸν εἰλκυον ἔκτοτε ζωηρῶς ὁ ἀσκητικὸς βίος. Ἐφοίτησεν εἰς περιώνυμα σχολεῖα τῆς ἐποχῆς του, ἀλλ' ἄρτιωτέρα κατέστη ἡ παιδευσίς του ἐπὶ τὰς μελέτας. Ἐφοίτησεν ἀκόμη εἰς τὸ πάντων ἀνώτατον σχολεῖον τῆς ζωῆς. Ἐκεῖ ἐδιδάχθη ν' ἀγαπᾷ! Οἱ σύγχρονοὶ του λέγουσιν ὅτι ἦτο λιτὸς τὴν διαίταν, ταπεινὸς τὴν στολήν, σεμνὸς τὸ ἦθος, ζηλωτὴς τῆς πίστεως, δραστηριώτατος εἰς τὰ ἔργα, ἀλλὰ καὶ ἄκαμπτος εἰς τὰς ιδέας. Κάτι περισσότερο ὁμοῦς ἦτο. Χαρακτήρ τιμῆος καὶ εὐλικρινῆς, κήρυξ τῆς ἠθικῆς, εἰρηνοποιὸς καὶ φιλόανθρωπος· ἄνθρωπος πῶν ἐπόνεσε πολὺ εἰς τὴν ζωὴν του κάτω ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴν ἀκαμψίαν ἔκρυβε μίαν μεγάλην καρδίαν· ἤξερε διὰ τῆς ὁσιότητος τοῦ βίου πρὸ πάντων νὰ οἰκοδομῇ πνευματικῶς. Μὲ τὰ σπάνια προσόντα του ἀπέκτευσεν ὄνομα βαρὺ, ἐπέσυρεν εἰς ἀπεριόριστον βαθμὸν τὴν κοινὴν ὑπόληψιν, λέγει ὁ Ἰω. Φιλήμων.

ὁποίων σπουδαιότερα εἶναι: ἡ ἐπίμονος ἐπιθυμία τῆς νὰ εἶναι ἀδέσμευτος καὶ νὰ διαθέτῃ, ὅσον τὸ δυνατόν, περισσότερο ἐλεύθερον χρόνον, ἡ σεξουολικὴ ἐλευθερία, ἡ ἀνάγκη τοῦ «χαρτζηλικιοῦ», ὁ πρακτικὸς καὶ πολλακίς σκοτεινὸς καὶ ἀδίστακτος ἰδεαλισμὸς, τὰ μειωμένα εἰς τὸ ἐλάχιστον πολιτικὰ ἐνδιαφέροντα, ἡ κυμαινομένη χλιαρότης ἢ καὶ ἀδιαφορία των — ὄχι ἐχθρότης — διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, ἡ ἐπιδιώξις πραγμάτων ἀπῶν καὶ συγκεκριμένων κ.λ. Ὁ ὁμιλητῆς ἐσκιαγράφησε τὴν νεότητα ὡς ἐπιστήμων καὶ κοινωνιολόγος καὶ οὐδόλως ὡς χριστιανὸς ἐν ἐργηρόρει, ἀποκρινόμενος δὲ εἰς ἐρώτησιν τοῦ ὀρθοδόξου ἀντιπροσώπου ἐξέφρασε μίαν εὐδαιμονιστικὴν αἰσιοδοξίαν διὰ τὸ μέλλον τῆς νεότητος καὶ τὴν πορείαν τῆς ἐν τῷ κόσμῳ.

Ὁ ἕτερος ἐκ τῶν ἐπὶ τοῦ ἰδίου θέματος εἰσηγητῶν κύριος Walter Killinger, γραμματεὺς τῆς γερμανικῆς προτεσταντικῆς νεολαίας ἀνεκοίωσεν εἰς τοὺς συνέδρους τὰ ἀποτελέσματα μίᾳς ἄκρας ἐνδιαφεροῦσης στατιστικῆς ἐρεῦνης ἐπὶ τῆς σημερινῆς Γερμανικῆς Νεότητος. Τὰ θεθέντα εἰς ἑκατοντάδες ἢ καὶ χιλιάδας νέων ἐρωτήματα ἦσαν καίρια διὰ μίαν ἐνσιεῖδητην χριστιανικὴν ζωὴν. Βεβαίως, οὐδεὶς σοβαρῶς σκεπτόμενος εἶναι δυνατόν νὰ ἐμπιστευθῇ ἐπὶ πνευματικῶν θεμάτων εἰς τὰ ἀποτελέσματα μίᾳς στατιστικῆς ἐρεῦνης. Παρουσιάζει ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου ἕνα βαρ-

Καὶ ἡ θυσία του δὲν εἶναι παρὰ ἀποτέλεσμα ἀγάπης διὰ τὸ ποιμνίον του. Τοῦ ἐπρότειναν ἐπιμόνος νὰ σωθῇ διὰ τῆς φυγῆς. «Ἡ ἐπονειδιστὸς σωτηρία ἐνὸς γέροντος προδότου οὐδόλως ὠφελεῖ», εἶπεν, ἐνῶ συνέφερον εἰς τὸ ἔθνος ἕνα ἀπολέσαι ὑπὲρ τῶν πολλῶν. Καὶ ἔμεινεν ἀναμένων καὶ ποθῶν τὸ μαρτύριον. Ὁ ἔρως τοῦ ἔκουσιον θανάτου γίνεται ἀκατανίκητος εἰς τοιαύτας ἐθνικῶς ὑπερόχους στιγμᾶς. Καὶ ὁ Γρηγόριος ὡς καλὸς στρατιώτης τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ἑλλάδος ἐπετέλεσε τὸ χρέος του κατὰ τὸ τελευταῖον καὶ αἵματηρὸν ἐκεῖνο Πάσχα. Μετ' αὐτοῦ ἐμαρτύρησε καὶ ὁ προκατόχος του πατριάρχης Κύριλλος ὁ Ἀδριανουπόλιτης. Καὶ 25 ἀκόμη κληρικοὶ καὶ λαϊκοί.

Ἔτσι εἰς τὴν κοινὴν συνείδησιν ὁ τιμῶμενος σήμερον ἔθνομάρτυς Γρηγόριος ὑψώθη ὡς ὁ ὑπ' ἀριθ. 1 ἦρωσ τοῦ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγῶνος. Μὲ τὸ ἔργον του καὶ μὲ τὸ αἷμα του ἔγραψεν ἡ δόξα τὸ ὄνομά του εἰς τὰς δέλτους τῆς ἱστορίας. Ὁ θεῖος πόνος του μετεβάλλετο εἰς τιτανικὴν δύναμιν καὶ εὐλογίαν τῶν ἑλληνικῶν ὅπλων. Οἱ Ἕλληνες ἠγωνίζοντο νὰ ἐλευθερωθοῦν καὶ νὰ ἐκδικηθοῦν τὸ σχοινὶ τοῦ πατριάρχου... Ἔτσι, ὡς ποιμὴν καλὸς ὁ Γρηγόριος, τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκεν ὑπὲρ τῶν προβάτων. Διὰ τοῦτο τιμῶμεν αὐτὸν καὶ γεραίρομεν κατὰ τὴν σημερινὴν ἐπέτειον.

ΤΑΣΟΣ ΑΘ. ΓΡΙΤΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Τὸ ἔργον τῆς Ἰ. Ἐξομολογήσεως.

Ἀξία ἰδιαίτερον ἐπαίνου ὑπῆρξεν ἡ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς προσπάθεια τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας πρὸς καλύτεραν ὁργάνωσιν τοῦ ἔργου τῆς Ἱερᾶς Ἐξομολογήσεως. Οὕτω, πρὸς τοῖς ἄλλοις, ἀπεστάλησαν περίπου 120 πνευματικοὶ πατέρες ἐκ τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν εἰς Σχολὰς τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως, ὡς καὶ εἰς Νυκτερινὰς Ἐπαγγελματικὰς Σχολὰς, πρὸς ἐξομολόγησιν τῶν ἐν αὐταῖς μαθητῶν. Ἴνα δὲ ὑποβοηθηθῇ τὸ ἔργον τοῦτο, ἐξετυπώθη καὶ ἀδθῆς ὑπὸ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τετρασέλιδον φυλλάδιον ὑπὸ τὸν τίτλον «Φύλαξε τὸν θησαυρό σου» προτροπικὸν διὰ τὴν Ἱερὰν Ἐξομολόγησιν, ὅπου καὶ διενεμήθη εἰς πολλὰς δεκάδας χιλιάδων ἀντιτύπων μεταξὺ τῶν μαθητῶν ὁλοκλήρου τῆς χώρας.

Εἶναι δὲ καὶ ἄξιος ἐξάρασεως ὁ τρόπος, μὲ τὸν ὁποῖον ἐγράφη τὸ φυλλάδιον αὐτό, τὸ ὁποῖον ἀπενθνήσκον πρὸς τὸν νέον, λέγει τὰ ἐξῆς: «Ὁ καλὸς Πνευματικὸς εἶναι ὁ συνετὸς καὶ πεπειραμένος ὁδηγὸς τῆς ζωῆς σου. Φωτιζόμενος καὶ ἐπισχυόμενος ἀπὸ τὴν Θεῖαν Χάριν, γίνεται ὁ ἀθθεντικὸς σου ὁδηγός. Γεμᾶτος στοργῆ καὶ ἀγάπῃ, ὡς ἀληθινὸς φίλος σου, ἐρχεται νὰ σὲ βοηθήσῃ. Αἰσθάνεται τὸν πόνον, ποὺ ταλαιπωρεῖ τὸν ἐσωτερικὸ σου κόσμον. Βλέπει

τοὺς κινδύνους, ποὺ ἀπειλοῦν τὴν ἀγνότητα τῆς ψυχῆς σου. Πρόθυμα συμμετέχει στὶς ψυχικὰς σου ἀγωνίας. Ζητεῖ νὰ ῥίψῃ πολλὸ φῶς εἰς τὰ τόσα ζητήματά σου. Θέλει νὰ σοῦ φέρῃ τὸ αἰώνιον φῶς τοῦ Χριστοῦ. Μὲ συμπάθεια σὲ δέχεται κί' ὅταν ἀκόμη κάνῃς σφάλματα. Ἰσα-ἴσα τότε εἶναι πῶς κοντὰ σου. Σοῦ δείχνει τὸν Χριστόν. Σοῦ δείχνει τὸν δρόμον τὸν σωστό, ποὺ ὀδηγεῖ στὴν ἀληθινὴ χαρὰ καὶ στὸ εὐτυχισμένον μέλλον, ποὺ νοσταλγεῖς».

Λαμπρὰ δρᾶσιν.

Εἶναι λίαν εὐχάριστον τὸ γεγονός, ὅτι τὰ ἐν Ἀμερικῇ καὶ Ἑυρώπῃ τμήματα τῆς Ἑλληνικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀναπτύσσον λαμπρὰν κοινωνικὴν δρᾶσιν. Οὕτω, καθ' ἃ γράφουσιν ἡμῖν, αἱ ἐκ τῆς Ἰ. Ἀρχιεπισκοπῆς Θνατείρων ἐξαρτῶμενα ἑλληνικὰ ἐκκλησιαστικὰ κοινότητες τῶν Παρισίων παρουσιάζον ἐσχάτως ὄραιότατα πτυχὰς προτύπου κοινωνικῆς ἐργασίας. Ὅτω ἐνεργεῖαις τοῦ δημιουργικοῦ Θεοῦ. Ἐπισκόπου Ῥηγίου κ. Μελετίου ἔχει ἀνεγερθῆ ἐν Παρισίοις ὄραιότατον ἑλληνικὸν γηροκομεῖον μὲ νεότευκτον καὶ συγχρονισμένον οἶκημα, ἔχον δὲ ἐξευρεθῆ οἱ πόροι διὰ τὴν ἰδρῶσιν σχολείου διὰ τὰ παιδιὰ τῆς ὁμογενείας καὶ ἀναμένεται ἡ δωρεὰν παραχώρησις οἰκοπέδου ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως διὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἀνοικοδομήσεώς

σήμαντον διαφορισμὸν ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν, δεῖγμα καὶ αὐτὸς τῆς ρευστότητος τῆς ἔποχῆς καὶ τῆς ἀπουσίας βαθείας πνευματικῆς ζωῆς τοῦ ἀτόμου. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἰδοὺ τινες συμπερασματικαὶ προτάσεις τῆς στατιστικῆς αὐτῆς: α) ἀπροθυμία τῆς νεότητος πρὸς ἀπόλυτον ὑπακοὴν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν β) μερικὴ ἔκφρασις πίστεως εἰς τὰ δόγματα καὶ τὴν αὐθεντίαν Αὐτῆς, γ) Ἡ νεότης τῆς ρωμαιοκαθολικῆς ἐκκλησίας εὐρίσκειται ἐγγύτερον εἰς Αὐτὴν παρ' ὅτι ἡ ἀσύδοτος καὶ ἀνεργάστως κάποτε προτεσταντικὴ νεολογία κ.λ.

*

Τῶν εἰσηγήσεων αὐτῶν ἐπηκολούθησαν ποικίλα καὶ ἐπίμονοι συζητήσεις, πολλάκις ἐπὶ περιωρισμένου στόχου, ὡς παρετήρησεν ὁ ὑπογράφων, δεδομένου ὅτι τὸ περισσότερον μέρος τῶν συζητήσεων αὐτῶν ἀφιερώθη εἰς τὴν μειοψηφίαν τῶν «τέντυ-μπόυς» καὶ οὐχὶ εἰς τὸ ἀπομένον μέγα μέρος τῆς νεότητος. Βεβαίως, ἡ μειοψηφία αὕτη ἀποτελεῖ σήμερον τὴν βαθυτέραν πληγὴν, ἀλλὰ ἀπαιτεῖται μία ἐξισορρόπησις τοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ τῆς ἀνησυχίας ὄλων, καὶ πρὸς τὰς ἄλλας πλευρὰς.

Τέλος, συνάπτων, ὁ ὀρθόδοξος ἀντιπρόσωπος τὰ δύο θέματα συζητήσεων τοῦ Συνεδρίου καὶ ὁμιλήσας περὶ τοῦ «Ἐπανευαγγελισμοῦ» τῆς σημερινῆς εὐρώπ. νεολογίας ὡς ἔργου πρωταρχικοῦ τῆς Ἐκκλησίας καθώρισεν ὡς ἐξῆς τὰ προβαλλόμενα διὰ τὴν ὑπηρετήσιν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ αἰτήματα: 1. Ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει

ν' ἀποκτήσῃ σαφῆ συνείδησιν τῶν νέων καιρῶν. 2. Ἐνεργοῦντες τὸν ἐπανευαγγελισμὸν τῆς Νεότητος δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅτι ἡ Θεῖα Χάρις, μὴ δεσμεύουσα τὴν προσωπικὴν ἐλευθερίαν ἐκάστου, διαδραματίζει ρόλον πρωταγωνιστοῦντα εἰς τὴν προσπάθειαν. 3. Ἐπανευαγγελισμὸς τῆς Νεότητος δὲν σημαίνει καὶ δὲν ἐπιδέχεται ὑποχωρήσεις καὶ ἀποσιωπήσεις. Ἡ ἀλήθεια πρέπει νὰ λέγεται ἀπερίτμητος. 4. Ὄφείλομεν νὰ μελετήσωμεν βαθῶς τὴν κοινωνικὴν, πολιτικὴν καὶ οἰκονομικὴν κατάστασιν τῆς σημερινῆς Εὐρώπης. 5. Ὄφείλομεν νὰ χρησιμοποιήσωμεν τὰ μέσα τῆς συγχρόνου ζωῆς πρὸς ἐπίτευξιν τῆς ἐπιστροφῆς τῶν νέων εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ κυρίως, Τύπον, θέαμα καὶ ἀκρόαμα. 6. Ὄφείλομεν νὰ ἔχωμεν ἀκριβῆ γνῶσιν τῆς ἰδιοτυπίας ἐκάστης χώρας, τοῦ χαρακτήρος καὶ τῶν ἰδιαίτερων ἐνδιαφερόντων τῆς νεότητος αὐτῆς, προκειμένου νὰ ἐπιτύχωμεν εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ ἐπανευαγγελισμοῦ. 7. Τέλος, ὀφείλομεν νὰ προσέξωμεν ἰδιαίτερος τὴν νεότητα τὴν λεγομένην σήμερον σαφῶς Χριστιανικὴν. Σὺχνάκις τὸ βίωμα αὐτῆς εἶναι ἐπιφανειακόν, αἱ κατευθύνσεις καὶ αἱ σχέσεις της μὲ τὴν Ἐκκλησίαν κάποτε λανθασμένα καὶ ἀσαφεῖς, ἡ ἀντοχὴ της εἰς τὸν ἀγῶνα ἐναντίον τῶν δυνάμεων τοῦ σκότους ἴσως μικρὰ καὶ προβληματικὴ. Χρειάζεται σαφήνεια, συνέπεια καὶ ἠρωϊσμὸς δεδομένου ὅτι αὕτη, ἡ μαρτυρικὴ χριστιανικὴ νεότης, θ' ἀποτελέσῃ τὸν στρατὸν τοῦ Ἐπανευαγγελισμοῦ.

ΚΩΝ. Ε. ΤΣΙΡΟΠΟΥΛΟΣ

του. Καὶ γενικῶς συνεχῶς ὀργανώνει οὗτος ἐκκλησιαστικῶς τὰς ἐκεῖ κοινότητας.

Ἀναμφιβόλως αἱ ἐκδηλώσεις αὗται οὐ μόνον συντελοῦν εἰς τὴν ἀνακούφισιν τῶν πασχόντων μελῶν τῶν ἑλληνικῶν κοινοτήτων τοῦ Ἐξωτερικοῦ, ἀλλὰ καὶ ἀποτελοῦν ἐν τῇ Δύσει προβολὴν τῆς καθ' ὄλον Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀποδεικνύουσαι, ὅτι αὕτη εἶναι ζῶσα Ἐκκλησία, μεριμνῶσα στοργικῶς διὰ τὰς πνευματικὰς καὶ ὄλικὰς ἀνάγκας τῶν τέκνων αὐτῆς.

Ἰδρυμα Ἀφρικανοασιατικῶν Μελετῶν.

Ὡς εἶναι γνωστόν, τὸ ἔργον τῆς Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς περιλαμβάνει τεραστίας δυνατότητας διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἑλληνικὴν Ὁρθοδοξίαν. Διότι ἔνθεν μὲν ἡ Ὁρθοδοξία εὐρίσκεται ψυχικῶς πλησιέστερον πρὸς τοὺς λαοὺς τῆς Ἀνατολῆς, ἑτέρωθεν δὲ ἡ Ἑλλάς, ὡς μικρὰ καὶ μὴ ἀποικιακὴ χώρα, μὴ δημιουργοῦσα ὑποδομὰς περὶ σκοπῶν κατακτητικῶν, εἶναι ἢ μᾶλλον ἐνδεδειγμένη, ἵνα ἐργασθῇ ἱεραποστολικῶς μεταξὺ τῶν λαῶν τόσοσ τῆς Ἀσίας, ὅσον καὶ τῆς Ἀφρικῆς. Ἀπόδειξιν τῶν δυνατοτήτων, αἱ ὁποῖαι διανοίγονται διὰ τὴν πνευματικὴν ἀκτινοβολίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἐκκλησίας μας, ἀποτελεῖ, τὸ γεγονός, ὅτι εἰς μόνην τὴν Ἀφρικὴν ὑπάρχον σήμερον μυριάδες ἰθαγενῶν ὀρθοδόξων, οἱ ὁποῖοι ἀποβλέπουσ πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Ὁρθοδοξίαν, ἵνα ἔλθῃ εἰς βοήθειαν αὐτῶν καὶ ἵνα καθοδηγήσῃ πνευματικῶς καὶ τοὺς λοιποὺς ὁμοεθνεῖς των.

Ἄλλ' ἡ ἱεραποστολικὴ αὕτη προσπάθεια, ἵνα λάβῃ τὴν μορφήν τὴν ἔντασιν καὶ τὴν ἔκτασιν, τῆς ὁποίας ἔχει ἀνάγκην, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, χρειάζεται πρωτίστως μεμορφωμένα στελέχη, τὰ ὁποῖα οὐ μόνον θὰ κατέχουσ τὰς μεθόδους τῆς ἐργασίας τοῦ ἱεραποστολικοῦ ἔργου, ἀλλὰ καὶ θὰ γνωρίζουσ καλῶς τὴν ἱστορίαν, τὸν πολιτισμὸν, τὰ ἦθη, τὰ ἔθιμα, τὴν ψυχολογίαν καὶ πλείστα ἄλλα περὶ τῶν λαῶν, πρὸς τοὺς ὁποίους θὰ ἀποσταλοῦν, ἵνα ἐργασθῶν. Ἐπίσης εἶναι ἀνάγκη, ὅπως διερευνηθῇ ἐπιστημονικῶς ἡ Ἱεραποστολὴ καὶ ἀπὸ ὀρθοδόξου ἀπόψεως καὶ διατυπωθῶν αἱ γενικαὶ ἀρχαί, αἱ ὁποῖαι πρέπει νὰ διέπουν τὴν ὀρθόδοξον ἱεραποστολήν, αἱ μέθοδοι καὶ τὰ μέσα, τὰ ὁποῖα δεόν ἐν προκειμένῳ νὰ χρησιμοποιηθοῦν, καὶ ἐν γένει διαμορφωθῇ ἐπιστημονικῶς τὸ ὄλον ἱεραποστολικὸν σύστημα. Ὡσαύτως, ἐκτὸς τῶν ἐντεῦθεν πρὸς τὰς χώρας τῆς Ἱεραποστολῆς ἀποστελλομένων στελεχῶν, δεόν νὰ προσκαλῶνται καὶ νέοι ἰθαγενεῖς ἐκ τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος χωρῶν, οἱ ὁποῖοι ἐν τῇ χώρᾳ των δεικνύουσ ἱεραποστολικά ἐνδιαφέροντα καὶ ζῆλον καὶ παρουσιάζουσ ἱκανότητάς, αἱ ὁποῖαι ἐγγυῶνται, ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξελιχθοῦν εἰς καλοὺς συνεργάτας τοῦ ἀνεληφθησομένου ἔργου.

Ἐκ τούτων συνάγεται, ὅτι ὀφείλονται χάριτες εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης, ὅπερ, κατ' εἰσῆγησιν τῆς διατυπωσάσης τὰ ἀνωτέρω αἰτήματα Θεολογικῆς Σχολῆς αὐτοῦ, ἐπεφάσιεν ὅπως συστήσῃ Ἰδρυμα Ἀφρικανοασιατικῶν Μελετῶν, ὅπερ θὰ ἀποτελῇ παράρτημα τῆς Σχολῆς ταύτης καὶ θὰ ἀποβλέπῃ ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὸ νὰ καταρτίξῃ ὄσους

ἐκ τῶν Ἑλλήνων σπουδαστῶν θὰ ἤθελον νὰ εἰδικευθοῦν εἰς τὸν τομέα τῆς ἐξωτερικῆς ἱεραποστολῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὸ νὰ στεγάξῃ καὶ μορφώσῃ τοὺς ἐξ Ἀσίας ἢ Ἀφρικῆς Ὁρθοδόξους σπουδαστάς, οἱ ὁποῖοι ἐπιθυμοῦν νὰ σπουδάσων θεολογίαν ἢ ἄλλας συναφεῖς πρὸς τὴν ἱεραποστολήν ἐπιστήμας.

Ἡ «Ἐκκλησία» πιστεύει, ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις θὰ συνδράμῃ πλουσίως τὸ Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης εἰς τὴν εὐγενῆ ταύτην προσπάθειαν, δοθέντος, ὅτι ἡ ἐπιτυχία ταύτης θὰ ἐξυψώσῃ τὸ κῦρος τῆς Ἑλλάδος μεταξὺ τῶν λαῶν τῶν χωρῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν λοιπῶν ὀμοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ θὰ ἐνισχύσῃ τὴν θέσιν τῶν προσβυγενῶν Ἑλληνικῶν Πατριαρχείων, τὰ ὁποῖα δοκιμάζονται σήμερον ποικιλοτρόπως. Ἡ συνδρομὴ δὲ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως θὰ εἶναι ἀσφαλῶς ἔτι μεγαλύτερα, ἐὰν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἡ Θεσσαλονίκη, ἀποτελοῦσα σπουδαιότατην ἑλληνικὴν καὶ ἐθνικὴν ἐπαλίξιν καὶ προσεγγίζουσα εἰς τὰ βόρεια σύνορα τῆς Ἑλλάδος καὶ τὰς σλαβικὰς ὀμοδόξους Ἐκκλησίας, ἔχει ἀνάγκην τωνώσεως ἐξ ἐπόψεως ὀρθοδόξου. Θὰ ἀποτελῇ δὲ δι' αὐτὴν ἰσχυρὰν τόνωσιν ἢ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ αὐτῆς λειτουργία ἐνὸς τοιοῦτου θαλεροῦ πνευματικοῦ κέντρον.

Ἡ λειτουργικὴ ζωὴ.

Χαρακτηριστικὸν παράδειγμα τῆς ἐπιδράσεως, τὴν ὁποῖαν ἀσκεῖ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ λαοῦ ἡ λειτουργικὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας μας, εἶναι ἡ ἐξῆς σκηνὴ ἐνὸς ἐπεισοδίου, τὸ ὁποῖον συνέβη τὴν νύκτα τῆς Ἀναστάσεως πρὸ τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου Πειραιῶς: «Δυὸ ἄνδρες— ὡς ἀναφέρει ἡ σχετικὴ εἰδησις τῶν ἐφημερίδων—εἶχον ἔλθει πεισματωδῶς εἰς χεῖρας καὶ οἱ παριστάμενοι δὲν κατάρθωσαν νὰ τοὺς διαχωρίσουν. Ξαφνικά, ὁμοῦ, εἰς μίαν στιγμὴν ἠκούσθη ἀπὸ τὴν ἐξέδραν, τὸ «Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν». Καὶ οἱ δυὸ ἀντίπαλοι, κουρασμένοι, πλέον, καὶ ἀσθμαίνοντες, ἐγκατέλειψαν τὴν μάχην, ψυθιρίζοντες:

— Χριστὸς Ἀνέστη, φίλε... Ὅτι ἔγινε, ἔγινε...»

Πράγματι! Ἡ μυστικὴ γοητεία, τὴν ὁποῖαν ἀσκεῖ ἡ λατρεία μας εἰς τὸ ὑποσυνείδητον τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ἐξηγεῖται ἐκ τοῦ μακραίωνος παρελθόντος αὐτοῦ, καθ' ὃ αὕτη ἀπετέλει κρισιμώτατον μορφωτικὸν παράγοντα, διαπλάσσοντα τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. Τί συνεκράτησε λ.χ. τὴν ὀρθόδοξον πίστιν καὶ τὸν ἐθνισμὸν τῶν ὑποδούλων Ἑλλήνων κατὰ τὰς σκοτεινότερας περιόδους τῆς ἐποχῆς τῆς Τουρκοκρατίας; Ἀσφαλῶς ἡ λατρεία καὶ ἡ λειτουργία τῆς Ἐκκλησίας, ἥτις εὐγλωττοτάτη ἐποπτικὴ διδασκαλία μετέδιδεν ἀπὸ γενεᾶν τῶν ἐν αὐτῇ τεθησαυρισμένον πλοῦτον τῶν ἀληθειῶν καὶ ἀξιών τῆς ἑλληνορθοδόξου παραδόσεως. Ὅθεν εἶναι ἀναγκαιοτάτη ἡ λειτουργικὴ μόρφωσις καὶ ἀγωγή, ὡς ἐνεπτόχθη ἄλλοτε ἐκτενῶς ἀπὸ τῶν στηλῶν τῆς «Ἐκκλησίας».

«Κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔργα χειρῶν σου».

Ὡς τὸ «μεγαλύτερον ἐπιστημονικὸν ἐπίτευγμα εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἀνθρωπότητος» ἐξακριβώθη ὀρθῶς ἡ πρώτη πτήσις τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸ κοσμικὸν διάστημα. Ἡ εἰς αὐτὸ ἐπιτυχὴς ἐκτόξευσις τοῦ πρώτου ἀστροναύτου καὶ ἡ ἐπαναφορὰ αὐτοῦ καὶ τοῦ φέροντος αὐτὸν διαστημοπλοίου εἰς τὴν γῆν εἶναι τι, ὅπερ προεκάλεσε παγκόσμιον συγκίνησιν καὶ ἐβεβαίωσε διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν τὴν ἀλήθειαν, ὅτι ὁ ἀνθρώπος εἶναι «εἰκὼν τοῦ Θεοῦ» καὶ ἔχει ἐντὸς αὐτοῦ τὴν πνοὴν τοῦ Δημιουργοῦ. Διὰ τοῦτο ὁ ἱερός ψαλμωδὸς ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸν Θεόν, χαρακτηριστικῶς ἔλεγε περὶ τοῦ ἀνθρώπου τὰ ἑξῆς: «Ἠλάττωσας αὐτὸν (δηλ. τὸν ἀνθρώπου) βραχὺ τι παρ' ἀγγέλους, δόξην καὶ τιμὴν ἑστεφάνωσας αὐτὸν καὶ κατέστησας αὐτόν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου».

Ἀλλὰ ἡ χαρὰ καὶ ἡ καλῶς νοουμένη ὀπερηφάνεια διὰ τὴν κατάκτησιν αὐτὴν τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος δὲν πρέπει νὰ ὀδηγήσῃ εἰς τὴν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων προγόνων μας καταπολεμουμένην ἀλαζονείαν, εἰς τὴν «ἄβρυν». Σήμερον κατ' ἐξοχὴν πρέπει νὰ φέρομεν εἰς τὸν νοῦν μας τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου: «Τί ὠφελήσει ἀνθρώπου, εἰν κερδίσῃ τὸν κόσμον ὅλον καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; Ἡ τί δώσει ἀνθρώπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ;». Ἡ διὰ τῶν διαστημοπλοίων γεφύρωσις τῶν ἀστρων οὐδόπως θὰ κάμῃ εὐτυχεστέρους τοὺς ἀνθρώπους, εἰς οὗτοι δὲν γεφυρώσουν προηγουμένως τὸ χάσμα τὸ ὁποῖον χωρίζει τοὺς πλείστους ἐξ αὐτῶν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ὅστις εἶναι ἡ πηγὴ τῆς ἀληθοῦς ζωῆς καὶ εὐτυχίας, καὶ ἀπὸ τῶν συνανθρώπων των, πολλοὶ τῶν ὁποίων ζοῦν πεινῶντες καὶ δυστυχεῖς ἐπὶ τοῦ πλανήτου μας.

Εὐλογος ἡ γενικὴ ἱκανοποίησις.

Πάντες γνωρίζουν τὸν ὄλον, τὸν ὁποῖον παίζει εἰς τὴν ζωὴν τοῦ τόπου μας τὸ Ἑθνικὸν Ἰδρυμα Ῥαδιοφωνίας. Τοῦτο εἶναι κεκλημμένον νὰ συντελέσῃ τὰ μέγιστα εἰς τὴν μόρφωσιν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ εἰς τὴν ἀνύψωσιν τῆς πνευματικῆς στάθμης αὐτοῦ διὰ τῆς παμμεροῦς καλλιουργίας τῆς ψυχῆς τῶν Ἑλλήνων διὰ προγραμμάτων, ἅτινα ἐξ οἰασδήποτε ἐπόψεως (λογοτεχνικῆς, μουσικῆς, ἐπιστημονικῆς, ψυχαγωγικῆς κ.λ.π.) οὐ μόνον δὲν θὰ ἔρχωνται εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὰ ὀρθόδοξα βιώματα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἀλλὰ καὶ θὰ ἐμπνέωνται ἐξ αὐτῶν.

Ὅθεν ἦτο εὐλογος ἡ γενικὴ ἱκανοποίησις ἐκ τῆς τοποθετήσεως ὡς Γενικοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Ἑθνικοῦ Ἰδρυματος Ῥαδιοφωνίας τοῦ κ. Κωστή Μπαστιᾶ, τοῦ ὁποῖου πολλὰκις οἱ ἀναγνώσται τῆς «Ἐκκλησίας» ἐγνωρίσαν τὸ ἀκαρπῶδες ὀρθόδοξον φρόνημα καὶ τὸν πολὺπλευρον πνευματικὸν παλμόν. Πιστεύομεν, ὅτι ἡ παρουσία αὐτοῦ ἐν τῷ Ε.Ι.Ρ. θὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἀνύψωσιν τοῦ πνευματικοῦ ἐπιπέδου τοῦ λαοῦ μας καὶ ὅτι ἡ Ἐκκλησία θὰ ἔχῃ τὴν ἀρμόζουσαν θέσιν ἐν ταῖς ποικίλαις Ῥαδιοφωνικαῖς ἐκπομπαῖς, προβαλλομένου δι' αὐτῶν τοῦ Ὄρθοδοξου βιώματος, ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον.

Θὰ ἤλλασον γνώμην.

Οἱ κατηγοροῦντες τοὺς κληρικοὺς μας δι' ἄλλειψιν κοινωνικῶν ἐνδιαφερόντων θὰ ἤλλασον γνώμην, εἰάν ἐπεσκέπτοντο τὰ Ταμπούρια Πειραιῶς καὶ ἐγνωρίζον τὴν πεφωτισμένην ἐκκλησιαστικὴν κοινωνικὴν ἐργασίαν, τὴν ὁποῖαν ἔχει ἀναπτύξει ἐν τῇ πτωχοτάτῃ ταύτῃ συνοικίᾳ ὁ ἐκ τῶν Διευθυντῶν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδρῆτης κ. Παντελεήμων Μπαρδάκος.

Ὁραία ἔκφρασις τῆς ἐργασίας ταύτης εἶναι καὶ τὸ Γηροκομεῖον, ὅπερ ἴδρυσεν ἡ ὑπ' αὐτοῦ καθοδηγομένη Ὄρθόδοξος Χριστιανικὴ Ἀδελφότης «Οἱ Συνεργοὶ τοῦ Ἐθαγγελίου». Τὸ Γηροκομεῖον τοῦτο παρέχει εἰς ἐγκαταλειμμένας γῤαῖας πλήρη περίθαλψιν (κατοικίαν, ἐνδύμασιαν, τροφὴν, ἰατρικὴν καὶ φαρμακευτικὴν βοήθειαν) καὶ πρὸ παντὸς ἀτύσφαιραν οἰκογενειακῆς καὶ χριστιανικῆς ἀγάπης. Μάλιστα διάφορα εὐσεβῆ πρόσωπα, ὅπως ἐθελοντικῶς καὶ ἀνευ οὐδεμιᾶς ἀμοιβῆς, παρέχουν τὰς ἰπηρεσίας αὐτῶν διὰ τὴν καλὴν λειτουργίαν τοῦ Ἰδρυματος τοῦτου, ὥστε αἱ τρόφιμοι νὰ ἔχουν ὄλας τὰς ἐκβολὰς καὶ ἀνέσεις περὶ τὰς δυσμὰς τοῦ ἐπιγελοῦ βίου των.

Θὰ ἦτο εὐχὴς ἔργον, εἰάν τὸ παράδειγμα αὐτὸ μιᾶς ἐνορίας τῶν Ταμπουρίων ἐτύγχανε μιμήσεως καὶ ἐν ἄλλαις ἐνορίαῖς τῆς πατρίδος μας, ἵνα «περικρατῆται τὸ γῆρας». Οὕτω θὰ ἐθεραπεύετο ἡ μεγάλη κοινωνικὴ πληγὴ, ἣτις δημιουργεῖται ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι πλείστοι γέροντες ζοῦν ἐν βαθύτατῃ ὀδύνῃ, ὑπὸ ἀθλιεστάτας συνθήκας, ἀνευ τροφῆς, ἀνευ κατοικίας, ἀνευ ἰατροῦ καὶ ἀνευ στοργῆς.

Εἶναι λυπηρόν.

Σειρὰ ἄρθρων τοῦ κ. Ἀγγέλου Τανάγρα ἐν τῇ «Ἀθηναϊκῇ», ἀναφερομένων εἰς «τὸ μυστήριον τῆς θείας οὐσίας», εἶχον ὡς σκοπὸν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος νὰ παρουσιάσουν εἰς τοὺς ἀναγνώστας αὐτῆς τὸν Θεὸν τοῦ ἀπαράδεκτου Πανθειομοῦ. Ὅσα ἐλέχθησαν ἐν τοῖς ἄρθροις τοῦτοι περὶ τῆς «δημιουργικῆς παγκοσμίου ψυχῆς» περὶ τῆς «θείας δημιουργικῆς δυνάμεως», ἡ ὁποία «μερίζει ἐαυτὴν εἰς διαφόρους μορφὰς τῆς ζωῆς», καὶ ἡ ὁποία «ἀποτελεῖ καὶ διέπει τὴν πλάσιν ὑπὸ μορφὴν ἠλεκτρικῆς συμπακνώσεως πρωτονίων καὶ ἠλεκτρονίων» κ.ο.κ. κατ' ἀπαράδεκτον τρόπον συγχέουν καὶ ταυτίζουν τὸν Θεὸν πρὸς τὸν κόσμον, καὶ ἀπομακρύνουν ἐκ τῆς πανανθρωπίνης θρησκευτικῆς πίστεως, καθ' ἣν ἐπέκεινα τῶν ὀρίων τοῦ κόσμου καὶ ἀπέναντι τοῦ ἀνθρωπίνου Ἐγὼ ὑπάρχει ἐν Ὑπερβατικῶν «Σύ».

Εἶναι πράγματι λυπηρόν, ὅτι διὰ τοῦ Τύπου παρέχεται τοιαύτη πνευματικὴ τροφὴ εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαόν. Πρέπει νὰ ἀντιληφθῶμεν, ὅτι ὁ Τύπος πρέπει νὰ διαφωτίσῃ τοὺς ἀναγνώστας ἐπὶ τῶν μεγάλων προβλημάτων τῆς ζωῆς καὶ οὐχὶ νὰ βυθίξῃ αὐτοὺς εἰς τὸ πέλαγος φιλοσοφικῶν θεωριῶν, αἵτινες οὐδὲν σοβαρὸν ἔρεισμα ἔχουν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Θεόκλητος κατὰ τὸ διαρρηῦσαν 15ήμερον συνειργάσθη μετὰ τῶν βοηθῶν αὐτοῦ ἐπισκόπων ἐπὶ διαφόρων θεμάτων τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς. Ὡσαύτως ἐδέχθη εἰς συνεργασίαν τὸν Ἀρχιγραμματέα τῆς Ἱ. Συνόδου καὶ τοὺς διευθυντὰς τῶν διαφόρων Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπηρεσιῶν. Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος προήδρευσε τῶν Διοικητικῶν Συμβουλίων τοῦ Τ.Α.Κ.Ε., τοῦ Ο.Δ.Ε.Π., τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας καὶ διαφόρων Ὁργανώσεων, ὧν τυγχάνει Πρόεδρος τοῦ Δ. Συμβουλίου.

— Τῆ 2α Ἀπριλίου ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ἐχοροστάτησε ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Ἀγίου Κων/νου Πειραιῶς.

Τὸ ἑσπέρας τῆς αὐτῆς ἡμέρας προέστη τῆς Ἀκολουθίας τοῦ Νυμφίου ἐν τῷ Ἱ. Μητροπολιτικῷ Ναῷ.

— Τῆ 4η τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ἐδέχθη τὸν Καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου κ. Σημαντήρη.

Ἦτο ἐπιβεβλημένη.

Τὸ ὅτι πρό τινος ἡ «Ἐκκλησία» ἐξῆρε τὴν ἔκδοσιν δύο λαμπρῶν περιοδικῶν, προοριζομένων διὰ νέους, δηλαδὴ τῆς «Ἐθνήτης» καὶ τῆς «Σκαπάνης», ἦτο πρᾶξις ἐπιβεβλημένη. Εἰς μίαν ἐποχὴν, καθ' ἣν ἡ νεολαία παραπαλεῖ εἰς τὰς ἀτραποὺς τοῦ μηδενισμοῦ καὶ τῆς ἠδονοθηρίας, ἐπρεπε νὰ τονισθῇ ὅτι ὑπάρχει καὶ ἡ ἐλπιδοφόρος ἀντίδρασις, ὡς αὕτη παρουσιάζεται ἐν τοῖς περιοδικοῖς τούτοις, τὰ ὁποῖα ἀληθῶς ταράσσουν τὰ λιμνάζοντα ὕδατα καὶ συντελοῦν εἰς τὸ νὰ ἐνδιαφροθῶν οἱ νέοι διὰ ζωτικώτατα προβλήματα.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, εἶναι ὀλως ἀδικαιολόγητοι αἱ κατὰ τῆς «Ἐκκλησίας» μεμνιμοῖραι διὰ τὸ εἰς τὸ δεύτερον ἐκ τῶν περιοδικῶν τούτων ἀναφερομενον σχόλιον αὐτῆς

Τὸ ὅτι εἰς τὸ δεύτερον ἢ τρίτον τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ τούτου ὑπάρχον φράσεις τινές, αἵτινες θὰ ἦτο δυνατόν νὰ λείπουν, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία. Ἀλλ' ἀπὸ τοῦ σημείου τούτου μέχρι τοῦ σημείου ν' ἀπομονῶνται αἱ φράσεις αὗται καὶ νὰ παρουσιάζονται κερχωρισμέναι ἀπὸ τῆς συναφείας αὐτῶν καὶ τοῦ ὅλου ὕγιους πνεύματος, ὅπερ ὑπάρχει ἐν τῷ περιοδικῷ τούτῳ, εἶναι τι, ὅπερ δὲν συμβιβάζεται πρὸς τὴν χριστιανικὴν εὐσυνειδησίαν. Ὡστε ἐν ὑπῆρξαν ἀτυχεῖς φράσεις τινές τοῦ περιοδικοῦ αὐτοῦ αὗται καθ' ἑαυτὰς, ὑπῆρξεν ἔτι ἀτυχεστέρα ἢ κατὰ τοῦ περιοδικοῦ ἐκστρατεία ζηλωτῶν τινῶν, τῶν ὁποίων δὲν θέλομεν νὰ ἀμφισβητήσωμεν τὰς καλὰς διαθέσεις. Μόνον θὰ ἐπρεπεν οὗτοι νὰ ζητήσουν τὴν ἐξαφάνισιν καὶ πολλῶν ἄλλων βιβλίων ἢ ἐντύπων, τὰ ὁποῖα οὗτοι ἀναμφιβόλως ἐκτιμοῦν καὶ ἀναγιώσκουν.

Τὸ ἑσπέρας τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐχοροστάτησε ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ Παγκρατίου.

— Τῆ 6η τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ὁ Μακαριώτατος ἐχοροστάτησε ἐν τῷ Ἱ. Μητροπολιτικῷ Ναῷ συμπαραστατούμενος ὑπὸ τῶν Θεοφ. Ἐπισκόπων Κερνίτσης κ. Χρυσοστόμου καὶ Ἀχαΐας κ. Παντελεήμονος.

— Τῆ 7η Ἀπριλίου, Μεγ. Παρασκευῆ, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ἐχοροστάτησε τῆ πρωΐα ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ τῆς Μητροπόλεως. Ὡσαύτως τὸ ἑσπέρας τῆς αὐτῆς ἡμέρας προέστη ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ τῆς Ἀκολουθίας καὶ τῆς περιφορᾶς τοῦ Ἐπιταφίου, συμπαραστατούμενος ὑπὸ τῶν Θεοφ. Ἐπισκόπων Κερνίτσης κ. Χρυσοστόμου καὶ Ἀχαΐας κ. Παντελεήμονος.

— Τὸ ἑσπέρας τῆς 8ης Ἀπριλίου ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος προέστη ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ τῆς Ἀκολουθίας τῆς Ἀναστάσεως, συμπαραστατούμενος ὑπὸ τῶν Θεοφ. Ἐπισκόπων Κερνίτσης κ. Χρυσοστόμου καὶ Ἀχαΐας κ. Παντελεήμονος. Κατ' αὐτὴν παρέστη ἡ Α.Μ. ὁ Βασιλεὺς μετὰ τῆς Α.Β.Υ. τοῦ Διαδόχου καὶ τῶν μελῶν τῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας, ὁ Πρόεδρος καὶ τὰ μέλη τῆς Κυβερνήσεως, τὸ Διπλωματικὸν Σῶμα καὶ οἱ λοιποὶ ἐπίσημοι.

— Τῆ Κυριακῇ τοῦ Πάσχα, 9η Ἀπριλίου, ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Θεόκλητος, συμπαραστατούμενος ὑπὸ τῶν Θεοφ. Ἐπισκόπων Κερνίτσης κ. Χρυσοστόμου καὶ Ἀχαΐας κ. Παντελεήμονος, προέστη τῆς Ἀκολουθίας τῆς Ἀγάπης ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ τῆς Μητροπόλεως, ἐν συνεχείᾳ δὲ ἐδέχθη ἐν τῷ Ἀρχιεπισκοπικῷ Μεγάρῳ τὰς εὐχὰς τοῦ Κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ.

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἐδέσσης καὶ Πέλλης

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἐδέσσης καὶ Πέλλης κ. Διονύσιος ἀπέστειλε πρὸς τὸ Γενικὸν Λογιστήριον ἐμπεριστατωμένον ἔγγραφο ἐν σχέσει πρὸς τὴν ὑποχρέωσιν τῶν Ἱ. Ναῶν πρὸς καταβολὴν εἰς τὸ Δημόσιον ποσοστοῦ 25% ἐπὶ τῶν ἐκτάκτων εἰσφορῶν τῶν προσφερομένων ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν ὑπὲρ ἀνεγέρσεως ἢ ἀποπερατώσεως τῶν Ἱ. Ναῶν. Ἐν τῷ ἐν λόγω ἔγγραφῳ δι' ἰσχυρῶν ἐπιχειρημάτων ὑποστηρίζεται ὅτι αἱ ἔκτακτοι εἰσφοραὶ, ἐφ' ὅσον δὲν περιλαμβάνονται εἰς τὰ ἔσοδα λειτουργίας τῶν Ἱ. Ναῶν, δέον ὅπως ἐξαρθῶσιν τῆς φορολογίας.

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἐλασσόνης

Τῆ 26η Μαρτίου τρ. ἔτους ἐγένετο ἐν Ἐλασσόνι μεγαλοπρεπὴς ἑορτὴ ἐπὶ τῆ συμπληρώσει πενταετίας ἀπὸ τῆς ἀναρρήσεως εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἐλασσόνης τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Ἰακώβου. Εἰς τὴν ἑορτασμὸν παρέστη ὁ Πρόεδρος τῆς Βουλῆς κ. Κων. Ροδόπουλος, ὅστις ἐξ ὀνόματος τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Πολιτείας, εἰς ἀναγνώρισιν τῶν πρὸς τὸν λαὸν καὶ τὴν πατρίδα ὑπηρεσιῶν τοῦ Σεβασμιωτάτου, ἀπένευμεν αὐτῷ τὸ παράσημον τοῦ Βασιλικοῦ Τάγματος Γεωργίου τοῦ Α'. Ὡσαύτως ἡ Κοινότης Ἐλασσόνης καὶ ἕτεροι 36 Κοινότητες ἐπέδωσαν ψηφίσματα, δι' ὧν ἀνεκηρύχθη ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἐλασσόνης κ. Ἰακώβος ἐπίτιμος δημότης αὐτῶν. Εἰς τὴν ἑορτὴν ἔλαβον μέρος αἱ ἀρχαὶ τοῦ νομοῦ καὶ τῆς πόλεως, ὡς καὶ πλήθην εὐσεβῶν χριστιανῶν.

**Θεολογική Σχολή Ἀριστοτελείου
Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης**

Τὸ Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ αὐτοῦ, ὅπως ἀνταποκριθῆ εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς ὑπάρξεως εἰδικῶς κατηρτισμένων ὀρθοδόξων ἱεραποστόλων, διὰ τὰς χώρας τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς, κατ' εἰσήγησιν τῆς Θεολογικῆς αὐτοῦ Σχολῆς, ἀπεφάσισεν ὅπως συστήσῃ Ἰδρυμα Ἀφρικανοασιατικῶν Μελετῶν. Τὸ Ἰδρυμα τοῦτο, ἀποτελοῦν παράρτημα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, ἀφ' ἐνὸς μὲν θὰ καταρτίζῃ ὄσους ἐκ τῶν Ἑλλήνων σπουδαστῶν θὰ ἤθελον νὰ εἰδικευθοῦν εἰς τὸν τομέα τῆς ἐξωτερικῆς ἱεραποστολῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ θὰ στεγάζῃ καὶ θὰ μορφώῃ τοὺς ἐξ Ἀσίας ἢ Ἀφρικῆς Ὀρθοδόξους σπουδαστάς, οἱ ὅποιοι ἐπιθυμοῦν νὰ σπουδάσουν Θεολογίαν ἢ ἄλλας συναφεῖς πρὸς τὴν ἱεραποστολὴν ἐπιστήμας. Εἰς τὸ Ἰδρυμα θὰ διδάσκωνται γλώσσαι τῆς Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς, ὡς καὶ μαθήματα σχετικὰ μὲ τὰς χώρας τῆς ἱεραποστολῆς καὶ μὲ τὰ προβλήματα καὶ τὰς μεθόδους αὐτῆς. Τὸ Ἰδρυμα προβλέπεται, ὅτι θὰ λειτουργήσῃ ἀπὸ τῆς 1ης προσεχοῦς Ὀκτωβρίου καὶ θὰ περιλαμβάνῃ καὶ οἰκοτροφεῖον διὰ τοὺς ἐσωτερικοὺς φοιτητάς.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Εἰς τὸ τεῦχος τοῦ Δεκεμβρίου 1960 τοῦ ἐπισήμου ὄργανου τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, τὸ ὁποῖον ἐκυκλοφόρησε πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν, δημοσιεύεται μακρὸν ἄρθρον τοῦ ὑψηγοῦ τῆς θεολογικῆς Ἀκαδημίας Λενινγκραντ κ. Ἀ. Σίσκιν περὶ τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων ἐπιτροπῆς τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, τῆς συνελεύσεως τὸν παρελθόντα Αὐγούστου εἰς τὸν Ἅγιον Ἀνδρέαν τῆς Σκωτίας. Τα συμπεράσματα εἰς τὰ ὁποῖα καταλήγει ὁ ἀρθρογράφος ἔχουν ὡς ἑξῆς :

« 1. Τὸ ἔργον τῆς ἐπιτροπῆς Ἐκκλησιῶν ἐπὶ τῶν διεθνῶν ὑποθέσεων δέον νὰ ἀναγνωρισθῆ ὡς ἱκανοποιητικὸν καὶ ἐπωφελές.

2. Ὑπερασπίζον τὴν ὑπόθεσιν τῆς εἰρήνης, διεξάγον ἔντονον συστηματικὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τοῦ ἀφοπλισμοῦ, τῆς ἀπαγορεύσεως τῶν δοκιμῶν τῶν πυρηνικῶν ὄπλων, τῆς ἐπιλύσεως τῶν διεθνῶν προβλημάτων δι' εἰρηνικῶν μέσων, τῆς εἰρηνικῆς συνυπάρξεως τῶν κρατῶν μὲ διαφορετικὰ κοινωνικο-οικονομικὰ καὶ πολιτικὰ συστήματα, τῆς ἀναπτύξεως ἐνεργοῦ συνεργασίας μεταξὺ τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως, τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τῆς ἀναπτύξεως τῶν ἀποικιακῶν λαῶν, τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν παρέχει ἐποικοδομητικὴν συμβολὴν εἰς τὴν ὕψειν τῆς διεθνούς ἐντάσεως καὶ τὴν παγίωσιν τῆς εἰρήνης εἰς ὁλόκληρον τὸν κόσμον.

3. Θέτουσα τὸ ζήτημα τῆς θεολογικῆς βάσεως τῶν ἐργασιῶν, ἡ Οἰκουμενικὴ Κίνησις εἰς τὴν παρούσαν φάσιν τῆς ἐξελίξεώς της ἀποβλέπει εἰς τὴν ἀπαλλαγὴν τῆς χριστιανικῆς συνειδήσεως ἀπὸ τὰς ὑστεροβούλους πολιτικὰς παρεισδύσεις, αἱ ὁποῖαι προσέδιδον αὐτῇ εἰς τὸ παρελθὸν σκοτεινὴν ἀπόχρωσιν καὶ παρεκώλυον τὴν προσέγγισιν μὲ τὰς Ὀρθόδοξους Ἐκκλησίας τῶν σοσιαλιστικῶν κρατῶν.

4. Ἡ εὐμενὴς στάσις ἀπέναντι τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας Ρωσίας καὶ ὁ πόθος ὄχι μόνον νὰ κατανοηθῆ ἡ οὐσία τῆς ὀρθοδόξου διδασκαλίας της, ἀλλὰ καὶ νὰ χρησιμοποιηθῆ ἐν τινι μέτρῳ ὁ πλοῦτος της, δημιουργοῦν εὐνοϊκὰς προϋ-

ποθέσεις διὰ τὴν περαιτέρω προαγωγὴν τῶν ἀμοιβαίων ἀδελφικῶν σχέσεων μεταξὺ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας Ρωσίας καὶ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν.

— Τὸ ἴδιον περιδικὸν γράφει ὅτι ἀπὸ 12-14 Νοεμβρίου 1960 ἐωρτάσθη ἐν Ἑλλάδι ἡ πεντηκοστὴ ἐπέτειος τῆς ἀρχιερατικῆς διακονίας τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου κ. Χρυσόστομου, ὁ ὁποῖος «ἐκτὸς τῶν ὑπηρεσιῶν του πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, εἶναι ὡσαύτως γνωστὸς καὶ ὡς διακεκριμένος κοινωνικὸς ἐργάτης». Ἐπίσης δημοσιεύεται καὶ τὸ κείμενον τοῦ συγχαρητηρίου τηλεγραφήματος, τὸ ὁποῖον ἀπέστειλεν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Μόσχας κ. Ἀλέξιος πρὸς τὸν Σεβασμ. Μητροπολίτην κ. Χρυσόστομον.

— Ἡ ἐφημερὶς τῆς Νέας Ὑόρκης «Νέος Ρωσικὸς Λόγος» γράφει ὅτι ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ἱεροσολύμων κ. Βενέδικτος ἀπηγόρευσε εἰς τὸν Ρῶσον ἀρχιεπίσκοπον Χιλῆς κ. Λεόντιον, ὁ ὁποῖος ἐπεσκέφη προσφάτως τὰ Ἱεροσόλυμα, πᾶσαν ἱεουργίαν ὡς ἀνήκοντα εἰς τὸ λεγόμενον Καρλοβικιανὸν σχίσμα. «Οἱ Πατριάρχαι Ἱεροσολύμων, συνεχίζει ἡ ἐφημερὶς, σταθερῶς δὲν ἀναγνωρίζουν ὡς κανονικοὺς τοὺς ἱεράρχας τοῦ ἐξέπεσαν τῆς Μητρὸς Ρωσικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Τὸ παρελθὸν ἔτος ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης ἔπραξε τὸ ἴδιον μὲ τὸν εἰς τὸ Καρλοβικιανὸν σχίσμα ἀνήκοντα ἀρχιεπίσκοπον Μονάχου κ. Ἀλέξανδρον, τὸ δὲ 1952 ὁ αἰμμηστος Πατριάρχης Τιμόθεος δὲν ἐπέτρεψε εἰς τὸν ἐπίσκοπον τοῦ καρλοβικιανοῦ σχίσματος Σεραφεῖμ νὰ ἱεουργήσῃ εἰς τοὺς Ἁγίους Τόπους».

— Τὴν 6 Ὀκτωβρίου 1960 ἀπεβίωσεν ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Χαρκόβου καὶ Μπογκοντούχαφ Στέφανος.

— Ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Μόσχας κ. Ἀλέξιος ἀπένειμε τὸν τίτλον τοῦ ἀρχιεπισκόπου εἰς τὸν ἐπίσκοπον Δημητρόφσκ κ. Ποιμένα, ἀρχιγραμματεῖα τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Κατὰ πληροφῶριαν ἐκ Καμπάλας ἐτελέσθησαν μετὰ πάσης ἐπισημότητος ἐκεῖ τὰ ἐγκαίνια τοῦ νεοδημιούτου ὀρθοδόξου ἱεροῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικολάου. Ὁ ἐν λόγῳ ναὸς εἶναι ὁ πρῶτος λιθόκτιστος ἑλληνορθόδοξος ναὸς εἰς ἄλλην τὴν περιφέρειαν τοῦ προτεκτοράτου τῆς Οὐγκάντα, ὁ δὲ ρυθμὸς του εἶναι ἐπιμήκης μονόκλιτος βασιλική, μετρίων διαστάσεων, εἰς σχῆμα σταυροῦ, ἄνευ τοῦ θόλου. Οὗτος ἀνηγέρθη ἐντὸς τοῦ περιβόλου τοῦ δωρηθέντος ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Μπουγκάντα ἐκτεταμένου οἰκοπέδου, ὅπου ἐπίσης ἔχουν ἀνεγερθῆ τὰ σχολεῖα καὶ τὸ νοσοκομεῖον τῆς Ὀρθοδόξου Ἱεραποστολῆς.

Τὰ ἐγκαίνια ἐτέλεσεν ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Εἰρηνουπόλεως (Ἀνατολικῆς Ἀφρικῆς) κ. Νικόλαος, συμπαραστατούμενος ὑπὸ τοῦ Ἑλλήνου ἀρχιμανδρίτου καὶ ὀκτῶ Ἀφρικανῶν ἱερέων καὶ διακόνων. Ἀρκετὴν ὥραν πρὸ τῆς ἐνάργεως τῆς τελετῆς τῶν ἐγκαίνιων, εἶχε συρρεύσει πλῆθος ὀρθοδόξων Ἀφρικανῶν, τινὲς τῶν ὁποίων ἀφίχθησαν μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των ἀπὸ ἀπομακρυσμένας περιοχάς. Ἐπίσης συνεκεντρώθη καὶ ὀλόκληρος ἡ μικρὰ ἑλληνικὴ παροικία.

Ἡ τελετὴ ἤρχισε τὴν 8ην π. μ. μετὰ τὴν συνήθη εἰς ἐγκαίνια ναῶν λιτάνευσιν τῶν Ἁγίων Λειψάνων, ἐν συνεχείᾳ ἐγένετο ἡ κατάθεσις αὐτῶν εἰς τὴν Ἁγίαν Τράπεζαν,

τὸ πλῦσιμον, ὁ καθαγιασμός καὶ ἡ ἐπένδυσις αὐτῆς, καὶ ἠκολούθησεν ἡ ἀρχιερατικὴ θεία λειτουργία.

Εἰς τὴν τελετὴν παρέστη ὁ βασιλεὺς τῆς Μπουγκάντα Μουτέσα ὁ Β', συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ στρατιωτικοῦ τοῦ οἴκου. Ἐπίσης παρέστησαν, ὁ Ἄγγλος γενικός διοικητής, ὁ ἀνὰ τριετίαν αἰρετὸς βασιλεὺς τῆς Μπουσόγκα, ὁ πρίγκιψ ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως τῆς Μπουγκάντα, ὁ πρωθυπουργὸς τῆς Μπουγκάντα ὁ πρόεδρος τῆς ἑλληνικῆς κοινότητος τοῦ Ναϊρόμπι καὶ ἄλλοι ἐπίσημοι.

Εἰς τὸ τέλος τῆς τελετῆς ὁ χοροστατήσας ἀρχιερεὺς, δι' ἐμπνευσμένου λόγου, ἐξῆρε τὴν σημασίαν τοῦ ἐγκαινισθέντος ναοῦ διὰ τὴν Ὁρθοδοξίαν τῆς Ἀνατολικῆς Ἀφρικῆς καὶ ἠὲ χαρίσθησεν τὸν βασιλέα διὰ τὰς δωρεάς καὶ τὴν εὐνοίαν του πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς τελετῆς ἐγένετο δεξιῶσις τῶν ἐπισήμων καὶ τοῦ λαοῦ εἰς τὴν πλησίον τοῦ ναοῦ εὐρισκομένην μεγάλην σχολικὴν αἴθουσαν, κατὰ τὴν ὁποίαν προσεφέρθησαν ἀναψυκτικά, ἐνῶ χορὸς Ἀφρικατῶν μαθητῶν ἔψαλλε τοπικὰ βασιλικά ἐμβατήρια. Τὴν ἄφιξιν καὶ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ βασιλέως τῆς Μπουγκάντα, ἐχαιπέτησαν παρατεταγμένοι ἑκατέρωθεν τοῦ δρόμου, ἀπὸ τῆς εἰσόδου τοῦ περιβόλου μέχρι τῆς θύρας τοῦ ναοῦ, μαθηταὶ καὶ μαθήτριαι τῆς Ὁρθόδοξου Ἱεραποστολῆς.

Ὁ ἐγκαινισθεὶς ναὸς τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ἀνηγέρθη ἐντὸς ἐξαμήνου χάρις εἰς τὴν μέριμναν τῆς μικτῆς ἑλληνοαφρικανικῆς οικονομικῆς ἐπιτροπῆς, διὰ τῆς μικρᾶς σχετικῶς δαπάνης τῶν 50.000 σελινίων, ποσοῦ προελθόντος ἐξ ἐράνων καὶ εἰσφορῶν μεταξὺ τῶν ὀρθοδόξων τῆς Ἀν. Ἀφρικῆς. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπίπλωσις καὶ διακόσμησις (τέμπλον, θρόνοι, ἀναλόγια, κιγκλιδώματα, σολέα, πλήρης σειρά καθισμάτων, παγκάριον, τρνενετὰ ξύλινα μανουάλια κλπ.), εἶναι προσφοραὶ ἐπιλέκτων μελῶν τῆς ἑλληνικῆς παροικίας. Αἱ δὲ ἱεραὶ εἰκόνες, κανδηλαί, ἱερά σκεύη καὶ αἱ ἱερατικαὶ στολαί, εἶναι δῶρα ἐξ Ἑλλάδος καὶ ἐν μέρει ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ.

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Συμφώνως πρὸς ἐπίσημον δήλωσιν τῆς «ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν ἱεραποστολῶν μεταξὺ τῶν ἐγχρώμων καὶ τῶν Ἰνδιάνων» τὴν 1ην Ἰανουαρίου 1961 ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν Η.Π.Α. ῥωμαιοκαθολικῶν νέγων ἀνῆρχετο εἰς 653.217.

— Ὁ γραμματεὺς τῆς γενικῆς συνελεύσεως τῆς Καθολικῆς Ἱεραρχίας τῆς Αὐστρίας ἐμέρισεν εἰδικὸν κεφάλαιον διὰ τὴν χορήγησιν ὑποτροφιῶν εἰς Ὁρθοδόξους φοιτητάς, οἵτινες θέλουσιν νὰ γνωρίσουν τὴν ῥωμαιοκαθολικὴν θεολογίαν.

— Ἀπὸ 11-16 Ἰουλίου ἐ.ἔ. θὰ συγκροτηθῆ εἰς Ρέιμς ἡ 48η «κοινωνικὴ ἐβδομάς» τῆς Γαλλίας.

— Τὸν Φεβρουάριον συνήλθον ἐν Μόντε Κάρλο οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς ῥωμαιοκαθολικῆς τηλεοράσεως δώδεκα χωρῶν τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς ἐπ' εὐκαιρίᾳ εἰδικοῦ Συνεδρίου, καθ' ὃ προεβλήθησαν διάφορα ἔργα θρησκευτικοῦ καὶ κατηχητικοῦ περιεχομένου.

— Ἀμερικανὸς ῥωμαιοκαθολικὸς ἐπίσκοπος ἐξέδωκεν ἐγκύκλιον, δι' ἧς ἀπαγορεύει τὴν συμμετοχὴν εἰς τὴν κίνησιν τοῦ «Ἡθικοῦ Ἐπανεξοπλισμοῦ», ἣν χαρακτηρίζει ὡς ἀντιχριστιανικὴν.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθρου 46 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» ὡς ἐτροποποιηθῆ καὶ διὰ μεταγενεστέρων νομοθετικῶν διαταγμάτων, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυσιν ὑποψηφίου διὰ τὴν πληρῶσιν τῆς ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Ἀγίας Μαρίνης Θεσείου ὑπαρχούσης κενῆς θέσεως ἐνὸς τακτικοῦ Ἐφημερίου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσιν τὴν ἐφημεριακὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς ἐνὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης διακηρύξεως ἐν τῇ «Ἐκκλησίᾳ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα πιστοποιητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω. Τὸ πρῶτιστον ἔσται τὸ πτυχίον τῆς Θεολογίας.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 30ῇ Μαρτίου 1961.

† Ὁ Ἀθηνῶν Θεόκλητος.

Ἱερά Μητρόπολις Κορινθίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ ἐφημερίων» Α.Ν. καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα νὰ καταλάβωσιν τὴν κενὴν θέσιν τοῦ Ἐφημερίου τοῦ ἐν Ἄνω Λουτρῷ Ἱ. Ναοῦ Ἀγ. Χαραλάμπους ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ ὡς ἄνω Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικὰ, προκειμένου νὰ ἀνακηρυχθῶσιν ὑποψήφιοι ἐφημεριοὶ τοῦ ὡς ἄνω Ἱ. Ναοῦ.

Ἐν Κορίνθῳ τῇ 21ῇ Μαρτίου 1961.

† Ὁ Κορινθίας Προκόπιος.

Ἱερά Μητρόπολις Φθιώτιδος

Χηρευούσης τῆς θέσεως τακτικοῦ Ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Πλατάνου (Στάγιας) προσκαλεῖ τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσιν ταύτην καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθρου 4 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» ὡς ἐτροποποιηθῆ διὰ τοῦ ἀρθρου 2 τοῦ Α.Ν. 803/1945 ὀριζόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ περιοδικὸν «Ἐκκλησία» ὑποβάλλωσιν εἰς τὰ γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φθιώτιδος τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθρου 48 τοῦ Α.Ν. 2200/50 προβλεπόμενα πιστοποιητικὰ μετὰ σχετικῆς αἰτήσεως.

Ἐν Λαμίᾳ τῇ 30ῇ Μαρτίου 1941.

† Ὁ Φθιώτιδος Δαμασκηνός.

Ἱερά Μητρόπολις Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰ ἀρθρα 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πληρῶσιν τῆς κενῆς Ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ ἐν Μελισσοπέτρα-Γορτυνίας Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου, καλοῦμεν ἅπαντας τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα πρὸς κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς Ἐφημεριακῆς θέσεως, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης, ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ πιστοποιητικὰ, ἵνα προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυσιν ὑποψηφίων.

Ἐν Δημητσάνῃ τῇ 3ῇ Ἀπριλίου 1951.

† Ὁ Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως Εὐστάθιος.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΣΣΑΝΔΡΕΙΑΣ

Κλητήριον Ἐπίκριμα

Πρὸς

τὸν Ἱερομόναχον Αἰμιλιανὸν Κουταλιανὸν
ἀγνώστου διαμονῆς.

Καλεῖσαι ὅπως ἐφανερωθῆς αὐτοπροσώπως ἐνώπιον τοῦ Ἐπισκοπικοῦ δικαστηρίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κασσανδρείας τὴν 20ὴν Μαΐου ἑξ ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος Σάββατον καὶ ὥραν 11ην πρωΐνην ἵνα δικασθῆς διὰ τὰς ἀποδοθείσας σοι κατηγορίας ἐν ᾧ χρόνῳ ὑπηρετεῖς ὡς προσωρινὸς ἐφημέριος Νέας Γωνιάς,

Εἰς περίπτωσιν μὴ ἐφανερωθῆς σου προσεπιδηλοῦμέν σοι ὅτι θέλεις δικασθῆ ἑρμήνην.

Ἐν Πολυγύρῳ τῇ 17ῃ Μαρτίου 1961

Ὁ Πρόεδρος

† Ὁ Κασσανδρείας Συνέσιος

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Μητροπολίτου Μεσσηνίας Χρυσοστόμου, Ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Προκόπιος ὁ Πελοποννήσιος (Ἰούνιος 1785 - Ἀπρίλιος 1789). Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ Τμητικοῦ Τόμου ἐπὶ τῷ Ἰωβηλαίῳ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Φιλίππων-Νεαπόλεως-Θάσου Χρυσοστόμου. Ἀθήναι 1961. Σελ. 21.

Ἀλεξανδράκεια Κληροδοτήματα. Ἔτος ἰδρύσεως 1860. Λογοδοσία πεπραγμένων Ἀλεξανδρακείων Κληροδοτημάτων χρήσεως 1960. Ἰπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μεσσηνίας Χρυσοστόμου, Προέδρου τοῦ Συμβουλίου τῶν ἐκτελεστῶν τῶν Κληροδοτημάτων. Καλαμάτα 1961. Σελ. 38.

Γερασίμου Ι. Κονιδάρη, τακτικοῦ Καθηγητοῦ τῆς Γεν. Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας καὶ τῆς Ἐκκλ. Ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῶν Ἀθηνῶν, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῶν Ἐκκλησιῶν αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου μέχρι σήμερον (49/50-1951). Τόμος Α' ἀπὸ τοῦ Α' μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ Η' αἰῶνος. Μετὰ εἰσαγωγῶν Α' καὶ Β'. Ἐν Ἀθήναις 1944-1960. Σελ. xγ+545.

Ἀρχιμ. Παντελεήμονος Μπαρδάκου, Διευθυντοῦ Κατηχητικῶν Σχολείων παρὰ τῇ Ἀποστολικῇ Διακονίᾳ, Ἡ ἐν τῇ Ἱερᾷ Ἐξομολογήσει ἄψεις τῶν ἀμαρτιῶν. Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ Τμητικοῦ Τόμου ἐπὶ τῷ Ἰωβηλαίῳ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου Χρυσοστόμου. Ἀθήναι 1961. Σελ. 18.

Ἀρχιμ. Χριστοφύρου Ν. Παπουτσοπούλου, Ἱεροκήρυκος τοῦ Ἱ. Καθεδρικοῦ Ναοῦ Ἀθηνῶν, Χριστὸς Ἐσταυρωμένος. Ἐκδοσις Ἀδελφότητος Θεολόγων «Ὁ Σωτήρ». Ἀθήναι 1961. Σελ. 132.

Ἀρχιμ. Χριστοφύρου Παπουτσοπούλου, Χριστὸς Ἀναστάς. Ἐκδοσις Ἀδελφότητος Θεολόγων «Ὁ Σωτήρ». Ἀθήναι 1961. Σελ. 152.

Ἀρχιμ. Γεωργίου Δημοπούλου, Ἡ Θεία Εὐχαριστία. Ἐκδοσις Ἀδελφότητος Θεολόγων «Ὁ Σωτήρ». Ἀθήναι 1961. Σελ. 208.

Ἡμερολόγιον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μεσσηνίας τοῦ 1961. Ἔτος ΣΤ', Καλαμάτα 1961. Σελ. 108.

Ἀγιορειτικὴ Βιβλιοθήκη, Μηνιαῖον Ἐκκλησιαστικὸν καὶ Ὁρησκεντικὸν περιοδικόν. Ἔτος ΚΣΓ' 1961, (Τεύχος 1ον) ἀριθ. 293-294.

Ἰω. Θ. Παναγοπούλου, Διδάκτορας Νομικῆς, Δικηγόρου παρ' Ἀρείῳ Πάγῳ, Ἀνεξιθρησκεία καὶ προσηλυτισμός. Ἀθήναι 1960. Σελ. 30.

Ἐμμανουὴλ Ἱ. Καρπαθίου, Μητροπολίτου Κῶς Ἀρχιεὶν Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κῶ (Δωδεκανήσου), Τεύχος Τρίτον. Κώδικες ΙΒ'—Δ' (12-30) Ἀρχείου Δουλείας. Ἀθήναι 1961. Σελ. 192.

Ν. Π. Δελιάλη, Συμβολαὶ εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν τῆς Κοζάνης. Γ'—Ἀρχεὶς Ἱερᾶ Σκευῆ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Νικολάου Κοζάνης. Δ'—Τὰ οἰκονομικὰ τῆς Ἐκκλησίας Ἁγίου Νικολάου Κοζάνης τῶν ἐτῶν 1746—1782. (Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ Β' τόμου τῆς «Ὀικοδομῆς», Ἐπετηρὶδος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σερβίων καὶ Κοζάνης). Ἐν Κοζάνῃ 1960. Σελ. 72+λβ'.

Τὸ Γερωντικόν, ἦτοι ἀποφθέγματα ἀγίων Γερόντων. Εἰσχωγὴ Μοναχοῦ Θεοκλήτου Διονυσιάτου. Πρόλογος, Γλωσσάριον, Σχόλια, Ἐυρετήριο θεμάτων ὑπὸ Π. Β. Παάσου. Ἐκδοτικὸς οἶκος «Ἀστὴρ» Ἀλ. καὶ Ε. Παπαδημητρίου. Ὁδὸς Λυκούργου 10. Ἀθήναι 1961. Σελ. ιζ'+166.

Σπυρίδων Σγουρόπουλος. Ὁ ἀφανὴς Προσβύτερος. Εἰς μνημόσυνον. Ἐπιμελεῖα Ἐπιφανίου Ι. Θεοδωροπούλου. Ἐν Ἀθήναις 1961. Σελ. 156.

Σ. Παπακόστα, Ἡ κατὰ Χριστὸν ἀγαμία καὶ αἱ μοναστικαὶ Ἀδελφότητες κατὰ τοὺς Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας. Ἐκδοσις δευτέρη. Ἀδελφότητος Θεολόγων «Ζωή». Ἀθήναι 1961. Σελ. 198.

Ἰωάννου Ὁρ. Καλογήρου, Τακτικοῦ Καθηγητοῦ ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Περὶ τῶν χαρακτῆρα τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὰς ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ θεμελιώδεις σωτηριολογικὰς ἀρχάς. Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ Τμητικοῦ Τόμου ἐπὶ τῷ Ἰωβηλαίῳ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου Χρυσοστόμου. Ἀθήναι 1961. Σελ. 29.

Τοῦ αὐτοῦ, Τὸ Διεθνὲς Συνέδριον Οἰκουμενικῆς Θεολογίας ἐν τῷ Οἰκουμένικῳ Ἰνστιτούτῳ τοῦ Bosssey. Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ «Γρηγορίου Παλαμά», ἔτος μγ' 1960, τ. θ'-ι'. Ἐν Θεσσαλονίκῃ 1960. Σελ. 423-432.

«ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

+ Ὁ Μυτιλήνης ΙΑΚΩΒΟΣ

† Ὁ Ἰωαννίνων ΣΕΡΑΦΕΙΜ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΘΕΟΛΟΓΙΟΣ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Θεοκλήτου,
Πασχάλιος Ποιμαντορικὴ Ἐγκύκλιος.

Ἐόρτια Γράμματα.

Σεβασμ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς κ. Ἰακώβου,
Ἡ μεγάλη ὑπόθεσις.Ἀρχιμ. Π. Πολυμεροπούλου, Ὁ χριστοκεντρικὸς,
ἐκκλησιαστικὸς καὶ λειτουργικὸς χαρακτὴρ τοῦ
ἰδεώδους τῆς ὀρθοδόξου χριστιανικῆς μορφώσεως
καὶ ἀγωγῆς (Τέλος).Τάσου Ἀθ. Γριτσοπούλου, Γρηγορίου Ε' Ἐγκώμιον.
Κων. Ε. Τσιροπούλου, Τὰ προβλήματα τῆς εὐρω-
παϊκῆς νεότητος.

Παρατηρήσεων Στήλη.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Προκηρύξεις ἐκλογῆς ἱερέων.

Βιβλιογραφία.

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἐν Ἀθήναις, Ἰασιου 1.